

DÉLMAGYARORSZÁG

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal Szeged,
Korona-utca 15. szám
Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal IV.,
Városház-utca 3. szám

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN
egész évre . K 24.— félévre . . . K 12.—
negyedévre . K 6.— egy hónapra K 2.—
Egyes szám ára 10 fillér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDEKEN:
egész évre K 28.— félévre . . . K 14.—
negyedévre . K 7.— egy hónapra K 2.40
Egyes szám ára 10 fillér.

TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 305 Kiadóhivatal 836
Interurbán 305
Budapesti szerkesztőség telefon-száma 128—12

Ítélt a nemzet.

Justh Gyula ma kidüllesztett mellel állt negyven bakának feléje irányított szuronyára elé. Amennyi nemtörődomséggel és olcsó szenvedélylyel akarta kockára tenni öreg életét, annyi laikus hozzáértéssel és bűnös nekilendüléssel örölte másfél év óta a nemzet érdekeit. A saját életével szabadon rendelkezhetik és ha annyira kellemes neki, átszurathatja a mellét bakaszuronyokkal, de azt száz és egyszer meg kellett volna gondolnia, hogy mit cselékszik mint törvényhozó, amikor a nemzet érdekeit nem eljátszani, hanem ajnározni kell.

Kossuth Ferenc már külföldön van, kurázik. Miután az utolsó hetekben segített végső gennyedésig juttatni a parlament régi betegségét, összepakolt és elutazott. Kossuth Ferencet nem egyszer segítette ki politikai bajából betegsége és ő van annyira praktikus ember, hogy a mellét még akkor se tartja szuronyok elé, ha biztosan tudja, hogy azok nem járják át. Szép bajszához nem illenek ez a csunya póz és az ország bajai között is nyugalmas öregességét minek zavarná fölöslegesen.

Ugyanígy folytathatnók a többiekéről. Ugyan mit tett a nemzet érdekében Déry Zoltán, Szmrecsányi György, Lovászy Márton, Sümei Vilmos és a többi? Amikor többségben voltak, a legteljesebb tehetetlenséget tanusították. Amikor kisebbségben voltak és kisebbségre jutottak, zárt ülést kérő iveket irtak alá, a padokat verdesték, tintatartókkal dobáltak. Ilyen szolgálatokért talán tulmagas méltóság a képviselőség és drága ár a nemzet ideje, amit elpocsékolnak, az effektív veszteség, ami az ipart, a kereskedelmet sanyargatja.

Lehetetlen ide fölírni a „martirok“ bünlajstromát, olyan nagy. Megbélyegezte őket a nemzet, amely ma már nem hisz nekik és egyéb produktív érdekeinek szorgos ápolásától nem tántorodik el egy pillanatra sem frázisok miatt.

A képviselőház azért van, hogy ott dolgozzanak, a házszabályok, hogy azok keretén belül tanácskozhassanak. Házszabálynak, amely a tanácskozás rendjét van hivatva biztosítani, semmi körülmények között sem lehet olyan magyarázatot adni, hogy azok a dologtalanságot célozzák.

Egy évtized alatt annyit tanult ez a nemzet, mint csak nagy események legördülése idején. Ennek oka abban kulminálódik, hogy a mai ellenzék végleg levizsgázott és a vizsgából a nemzet azt az értékes tanúságot vont le, hogy életérdeke, ha realitásokhoz közeledik és nem ámul továbbra is frázisok görögtüzénél.

Az ellenzék csinálhat, provokálhat botrányokat, az ország meg nem mozdul. Hol van az első obstrukciók aranykora? A nemzetnek ebben a viselkedésében van az ellenzék legfőbb gyöngesége.

A harcnak napjai legördülnek, győzött a munkapárt, vereséget szenvedett és végkép legyöngült az ellenzék. A pártok nézőpontjából megfordulhat ez a jó, vagy rossz taktikán, de a nemzet érdekéből nagyon mellékes, hogy tauglich lett-e egy párt, vagy annak egy taktikája.

Éltösztone magasabb érdekek istápolására késteti ezt a nemzetet és ez az életöszton ezeknek a magasabb érdekeknek védelmében csak úgy tekintette Justh Gyulának kemény megrendszabályozását, az izgató események izgató láncolatát, mint más nagy szenzációt, érdekes, izgató eseményt, vagy olvasmányt.

Ez az országos passzivitás világosan dokumentálja, hogy nemzeti életének semmi sérelmét sem látja az ország Justhék elnadrágolásában, sőt azt helyesli. A bölcs ítélet a legmagasabb kritikával látta el és adta át a történelemnek az utóbbi napok cseményeit.

Ítélt a nemzet.

Precedensek mindenfelől.

— Jogos rendkívüli eszközök. —

Irta Jankovich Béla, a képviselőház alelnöke.

Azon eljárás, amelyet a képviselőház elnöke a június hó 4-iki ülésében követett és amelynek alapján a Ház nagy szótöbbséggel általánosságban és részletekben elfogadta a napirenden lévő véderőtörvényt, előreláthatólag különféle véleményezésben és elbírálásban fog részesülni, a szerint, amilyen az illetőnek a pártállása. E kérdést csak akkor ítélni meg szenvedély és elvakultság nélkül, ha visszatekintünk a múlt eseményeire és megállapítjuk ama módozatokat, amelyet *mások hasonló körülmények között követnek*. E tekintetben a közelmúltban számos példára találunk.

AZ ANGOL PÉLDA.

Ismeretes azon eljárás, amelyet az angol alsóház elnöke követett, amidőn 1881-ben 30—40 ir képviselő meg akarta akadályozni azt, hogy az élet és vagyon biztosítására szolgáló törvényjavaslat Irországban a Ház többsége által elfogadtassék. E javaslatot Gladstone kormánya egy hóval előbb nyújtotta be és azt az alsóház öt napon át szakadatlanul tárgyalta, minthogy a klotür intézménye még akkor nem volt felvéve az angol házszabályokba, a többség tehetetlen volt az obstruáló irtékekkel szemben. Ekkor a Ház akkori elnöke, Brand, később (Viscount Hampden) érintkezésbe lépvén a miniszter-

elnökkel, de saját elhatározásából is a következő indítványt tette:

„Az eddigi házszabályok elégteleneknek bizonyultak a rendes és tárgyilagos vita biztosítására. Ama fontos törvény, a melyet a trónbeszédben javasolt a kormány és amelyet a Ház nagy többsége fontosnak és sürgősnek elismert, nem válhat törvénynyé a Ház elenyésző kisebbségének eljárása folytán, amely e célra az ugynevezett obstrukciót használja fel, noha ezt a Házban nyíltan *parlamentari bünténynek* minősítették. Ilyetén komoly veszélyben forog a Ház hırneve és tekintélye, amelyet megvédeni kötelességünk az eddigi szabályok és szokások mellett, a Ház törvényhozó működése meg van bénítva. Ezért nélkülözhetlenné válik *egy új és kivételes eljárás*. Ezt mérlegelve, ama szilárd meggyőződésnek adok kifejezést, hogy a Ház akaratát csak akkor juttatom valóban érvényre és csak akkor számíthatok annak támogatására, ha ezentul *a Ház egyetlen egy tagjának sem adom meg a szót* és a javaslatot azonnal szavazás alá bocsátom.

Az eljáráshoz még azt a kívánságot fűzte, hogy a Ház a jövőben szigorubb házszabályról gondoskadjék és kibővítsé az elnökség hatalmi körét, az obstruáló képviselők kivételével az egész Ház oly lelkesedéssel fogadta Gladstonnal az élén az elnök javaslatát, aminőre az angol alsóházban még eddig nem volt példa. *Ugyanígyen elismerésben részesült az eljárás az angol sajtó körében.*

Midőn másnap az obstruáló képviselők az eljárást, mint házszabálysértést szóvá tették és e tárgyalást további obstrukcióra akarták felhasználni, a Ház a harminc obstruáló ir képviselő kizárását határozta el, akiket az alsóház tisztje tényleg kivezetett.

E tapasztalaton okulva, az alsóház azonnal a házszabályok szigorításához fogott és rendszerezítette a klotür intézményét. Csakhamar kiderült azonban, hogy e szigorítás nem volt elégséges és e szigorítást a következő husz esztendőben is folytatták mindaddig, amíg fel nem hatalmazták az elnököt arra, hogy „frivol vagy vekzatorius“ eljárással szemben kellő erélylyel felléphessen.

A BELGA PÉLDA.

Hasonló erélylyel járt el 1902. évi április 11-iki ülésében a belga képviselőház elnöke, Schollaert, az obstruáló kisebbséggel szemben. A belga házszabályok szerint ugyan husz képviselő indítványozhatja a vita bezárását, de egyttal az indítvány a vita tárgyát is képezheti. Az obstruáló ellenzék a vita kinyújtásával akarta megakadályozni a klotür alkalmazását. Eközben egyik képviselő nyíltan kifejezte ama szándékát, hogy a Ház idejét akarja pocsékolni. Ennek hallatára az elnök azonnal kijelentette, hogy *ilyen eljárást ma nem engedhet* és azonnal felteszi a kérdést a Háznak, vajjon az eddigi vita által kellőleg tájékozott-e a kérdésről. Midőn az ellenzék ez eljárásra hevesen tiltakozott, egyes

képviselők az indítványhoz vagy a házszabályhoz felszólalni akarnak, e kérésüket elutasítja azzal, hogy *azt csakis az elnöki javaslat elintézése után engedheti meg.* Ily módon nagy zajban megszavaztatja a Házát az ellenzék minden tiltakozása dacára. Ezen tárgyalás alatt *80 gyalogos katona tartózkodott a Ház folyosóján,* akik szükség esetében hivatalva lettek volna biztosítani a rendet, amire azonban szükség nem volt.

Hogy az elnöknek ezen eljárása kellő méltánylásban részesült, azt bizonyítja az a körülmény, hogy később ugyanó mint miniszterelnök hat évig vezette az ország ügyeit.

A NÉMET PÉLDA.

A harmadik esete az obstrukció sikeres letörésének 1902-ben a német birodalmi gyűlésben fordult elő ama tarifátárgyalás alkalmával, amely jelenleg is érvényben van. Mídon ezen javaslatot az ottani klotür dacára sem tudták egy esztendő alatt letárgyalni, azt Kardorff képviselő indítványára egy rövid javaslatba foglalták össze, amelyben egyszerűen a bizottsági jelentés elfogadását indítványozták. Minthogy az akkori elnök ezt a házszabályokkal megegyezőnek nem tartotta, visszavonult, de a Ház a két alelnök vezetésével mellett a javaslatot többszöri névszerű szavazás után végleg elfogadta.

A KOALÍCIÓ PÉLDAI.

Mindezen külföldi példákból tehát azt látjuk, hogy az obstrukció letörése csak úgy volt lehetséges, ha korlátozták az obstruáló képviselők szólásjogát és egyúttal az eredeti javaslatot vagy annak módosítványát szavazás alá bocsátották. Alapjában véve hasonló eljárást követett az 1906—10. évi magyar képviselőház elnöksége*, amídon a horvát és nemzetiségi képviselőkkel szemben korlátlanul alkalmazta a szövegvonás jogát. E szövegvonás indoklása egyik esetben az volt, hogy „elnök nem engedi a vitát folytonos ismétlésekkel mesterségesen elnyújtani“ (1907 december 7-iki ülés); másik esetben az, hogy „egészen logikátlan az, amit mond“.

* Justh Gyula, Rakovszky István és Návay Lajos, az ugynevezett koalíciós országgyűlés vezetői.

vagy pedig „kérem, az egész felesleges beszéd, tessék helyet foglalni“. (1907 november 15-iki ülés.)

Ilyen eljárás mellett tényleg lehetséges volt az, hogy például az 1907 december 10-iki ülésben az akkori elnök egymásután 47 horvát képviselőtől megvonta a szót. Az elnökség ez eljárását a házszabályok 221-ik szakaszára alapította, amely eltérőleg más házszabályoktól, a szóelvonás jogát nem a Házra, hanem az elnökre ruházta.

A MAI ELNÖKSÉG ELJÁRASA.

Ehez hasonló eljárás jelen esetben alig vezetett volna célhoz és esetleg oly jeleneteket válthatott volna ki, amelyek a képviselőház tekintélyének megóvása végett mindenképp elkerülendők voltak. Ez már azért sem volt szükséges, mert a házszabálynak van olyan szakasza is, amely ennél egyszerűbb módot nyújt az obstrukció letörésére. Ez a 236. §., amely kimondja:

„A Ház határozatával szemben semmiféle óvásnak, vagy ellentmondásnak nincs helye.“

E szakasz magában foglalja a parlamentáriszmus alapelvét, a többségi akarat érvényesülését. Mivel a Ház határozatát egyhangúlag vagy szótöbbséggel hozza meg, nyilvánvaló, hogy e szakasz értelmében a kisebbség mindenkor köteles elismerni a többségi akarat érvényesülését.

Ezek után kérdezhetjük: amióta a véderőtörvényt benyújtották és azt a bizottságban és a Házban tárgyalták, volt-e valaha a kisebbségnek kételye az iránt, mi a többség akarata? A szavazások eddigi végtelen sorozata bizonyította azt, hogy a többség mindenkor szívesen meghaladta szavazattal ellenzte a kisebbség elodázó kísérleteit. Ezzel szemben természetesen azt az ellenvetést lehet tenni, hogy a többség akarata még nem határozat és az említett szakasz csakis az utóbbira alkalmazható. Ez esetben azonban el nem képzelhető, miképpen jöjjön bármily határozat létre, ha mindkét fél mereven felfogásához ragaszkodik? Ennek következményeit nem lehet jobban vázolni, mint ahogy azt Andrássy Gyula gróf tette 1908 február 5-én tartott beszédében, amelyet, mint belügyminiszter, a házszabálymódosításról szóló vitában tartott.

Ha e szerint a többség nem akarja alá-

rendelni akaratát a kisebbségnek, ami különben is a parlamentáriszmust nem talpra, hanem feje tetejére állítaná, nem marad számára más mód, mint a kisebbség klotürjének eltávolítása és a kérdés szavazás alá bocsátása, amint ezt külföldi példák is igazolják. Ezzel nem történik egyéb, mint az, hogy egy házhatározat, amely in posse már előre megvan, végleges határozattá alakul át. Ha ez tényleg megtörtént, a többségnek kétségbe nem vonható akaratmegnyilvánulása alapján az ellen a kisebbségnek lényegileg további kifogása nem lehet. Ha ellenben kifogásolják a határozathozatalnak alaki létrejöttét, ez ellen viszont felhozható az, hogy az eltérés csakis a szokásos eljárás megrövidítésében mutatkozik, amelynek szükségét a rendkívüli és mesterséges akadályok indokolják.

A TANULSÁG.

E szerint tehát nemcsak a külföldi példák, hanem saját házszabályaink alapvető tételei is feljogosítják az elnököt arra, hogy legszigorubb értelmezésben kezelve a házszabályokat, az obstrukció további lehetőségének véget vessen. A házszabályok ezen szigorubb alkalmazása és annak további fokozása ellen ugyan két érvet szoktak felhozni, amelyet érvényesnek azonban el nem ismerhetünk.

Hogy e tekintetben házszabályaink szerint az elnöknek meg van a kezdeményezési joga, az kitűnik a házszabályok 255-ik szakaszából, amely a rendezavarásról szólván, ezzel szemben megállapítja az eljárást akkor, ha „rögtöni intézkedés szüksége nem forog fenn“. Hogy ép a legutóbbi hetek tapasztalataiból kitűnt az, hogy az elnök e szakasz legszigorubb alkalmazásával sem képes a tanácskozási rendet biztosítani, ez esetben az elnök diszkrecionális joga úgy eljárni, amint azt meggyőződésével és elveivel megegyezőnek tartja.

Az egyik az, hogy különleges közjogi helyzetünk mellett szükségünk van különös óvintézkedésekre, amelyek módot nyújtanak a kisebbségnek komoly akadályokat gördíteni az elnyomó utjába. Ezzel szemben csak az lehet a válasz: a nemzetnek sorsa nem intézményektől, hanem emberektől függ, akik a nemzetet alkotják. Akármilyen lazák a házszabályok, ha nincsenek arravaló férfiak, akik

A két zsigori.

Irta CATULLE MENDÉS.

A két öreg zsigori ott lakott a kis város utolsó utcáson. Szolgája, cselédje nem volt. A két sötétszürke, otromba ház, melyben laktak, közvetlenül egymás mellett állt, az egyik olyan volt épen, mint a másik, csak nagyrítván nyílt ki a flamand házajtó rozsdás vasrácsa, mely a két lakás közös bejárója volt. A két szomszéd nem járt egymáshoz, sohasem láttak maguknál idegent s nem mentek ők se máshoz. Az utca hirhordói tudták, hogy a két ember ott lakik, de azt is inkább hallomásból tudták, nem pedig saját tapasztalásukból; mert az a két ember sohasem mutatkozott a háza ablakán s bevásárolni is kora reggel mentek, mikor még senki se járt az utcákon.

A nagyanyák emlékeztek rá nagyon homályosan, hogy a két jóbarát nemsokára egy polgárháború után vonult a két házba, a polgárháború után, mely elpusztította a vetéseket, kifosztotta az uradalmakat és hamuvá égette a kastélyokat. Kiszolgálóul egy félkegyelmű koldusasszonyt fogadtak magukhoz, az hordott nekik vizet, tisztogatta szobáikat, főzte ebédjüket, vacsorájukat, melyet együtt költöttek el. Az asszony azután meghalt, nem is tudott egyebet a gazdájáról, mint hogy Anzelmnek és Jeannak hívták őket. Más cselédet aztán nem fogadtak többé, de még néhány esztendőig Anzelmnél ebédelték és Jeannál vacsoráztak együtt. Ebéd s vacsora idején látták egymáshoz tartani őket s este

az egyik ház ablakában gyér világosság látszott. Aztán nem látogatta többé egymást a két szomszéd. Az emberek hiába várták, hogy lássák egymáshoz menni őket. A két néma, sivár lakás egy ideig még foglalkoztatta a kíváncsi fecsegőket, de utóbb ez az érdeklődés is megszűnt.

Anzelm egy este az ágyában ült s a fali polcon álló kis lámpa világossága egy nagy, nyitott szekrényre esett. Réz-, ezüst- s főképen aranypénz fénylett, ragyogott, csillogott abban. Francia Louisdor, német húszmárkás arany Frigyes király képével, angol és spanyol pénz, forint, dán birodalmi tallér, spanyol aranypénz, piastter, crusado, dukát, guinece, shilling s minden elképzelhető pénznem. Képviselve volt rajtuk minden uralkodó képe, a különböző pénzdarabokról a világ minden nyelvén szólt a felírás, a legkülönbözőbb évszámokat lehetett olvasni rajtuk s mindez a kincs egy hajórakományhoz hasonlított, melyet valami kalóz hordott össze, aki bekalandozta az egész világot s ide töltötte együvé egész gazdagságát. Az európai pénzek közé japáni és kínai pénzdarabok vegyültek, dollárok halmozódtak, szóval egyesült itt a világ minden pénzneme s gazdag, csillogó, szépen zengő halom volt az egész! Szerelmesen, mámoros szemmel nézte Anzelm, megérintette, megcsókolta s az arany a kezében, az ajkán, a szeme előtt volt. Gyorsan ledobta magáról a ruhát, anyaszűz meztelenen a szekrénybe vetette magát, mely oly nagy s oly széles volt, mint a fürdőkád, oly mélyen feküdt belé, amennyire csak lehetett, meghem-

pergette magát benne, kék foltokat ütött magán, meghásogatta a bőrét s boldog volt, hogy oly sebeket szerezhetett, melyekben az aranypénz mint megannyi drága persely helyezkedhetett el s végre úgy kimerítette az öröm, hogy halkán rebegve elalélt. De a lezárt szemhéjai mögött megőrizte a ragyogó látományt s boldogan aludt el az aranyon, mint a szerelmes, kinek erejét vette a szerelmi láz.

Az éjszaka csendjén ekkor halk, recsegő nesz zördült meg. Az egyik ablaktábla megmozdult és kinyílt. A nyíláson át előbb egy fej, aztán két váll, egy test nyomult be a szobába. Jean, a másik zsigori volt, aki óvatosan belépett. Lábujjhegyen, kezét előre nyújtva, mert félt, hogy beleütözik valamibe és zajt okoz, tapogatva ment a szekrényhez, amelyre ráesett a lámpa fénye, megvilágította a ragyogó pénzt s a meztelen alvót. Ez, fel sem ébredve, megfordult; hanyatt feküdt és horkolt.

Jean egy tükörfényű, hosszú, hegyes kését vont elő a zsebéből. Halkan és óvatosan térdre bocsátkozott, mint az anya, ki a bölcsőnél akar virrasztani. Megszoritotta a kés markolatát, fölemelte a fegyvert, aztán megint tétovázott. Szeméből valamelyes részvét sugárzott. Semmi kétség, e két férfit, kiknek egyike most is meg akarta gyilkolni a másikat, szoros kötelékek fűzték együvé, melyeket az idő sem tehetett semmivé tökéletesen. Bizonyára közösen kiállt veszedelmek emléke ébredt fel a gyilkosban, eszébe jutott, hogyan szenvedtek együtt a közösen elkövetett bűn súlya alatt, oly érzések lettek urra rajta,

a komoly küzdelmet felveszik, az a parlament biztosan elpusztul; viszont szigorú hárszabályok mellett is olyan többséget, amely a nemzet érdekei ellen cselekszik, rövidesen elsöpri a nemzeti szellem megnyilvánulása. Sokkal inkább biztosítottak látjuk nemzetünk jövőjét és ezzel alkotmányos életünket is, mintsem feltételeznők azt, hogy azt a jövőben bármilyen oldalról veszély fenyegetné.

A másik érv, amelyet a hárszabályok szigorítása ellen felhoznak, az a *váltógazdaság hiánya* parlamenti életünkben és a kisebbségnek ama föltevése, hogy a többség nem képviseli mindenkor a nemzeti akaratot. E föltevést nem lehetett megcáfolni tényekkel a szabadelvűpárt hosszú uralma alatt. Azóta azonban fényesen bebizonyult *mindkét föltevés alaptalan volta*. Az utolsó évtizedben kétszer fordult elő az, hogy a kormányon levő többség kisebbségre jutott: először 1905-ben, másodszer 1910-ben. Azóta a nemzet is megismertette a váltógazdaság előnyeit és hátrányait. A jövőben tehát minden pártnak érdekében áll az, hogy ezen eshetőséggel számoljon. Ha az 1910. évi választás eredményét az ellenzék olyan kiváló vezére, mint *Apponyi Albert* gróf, többek között annak tulajdonítja, hogy az intelligencia cserben hagyta a pártot, akkor pártkülönbség nélkül el kell ismernünk azt, hogy parlamenti életünkben ma az ily intelligencia befolyása az irányadó, ami akármilyen kedvező is az egyik vagy másik pártra, általánosságban örvendetes jelenésnek minősítendő.

A képviselőház elnöke eljárásának jelentőségét még növeli az a körülmény, hogy az ellenzéki oldalról is régen láthatták. Midőn *Apponyi Albert* gróf 1908. január 27-én a függetlenségi pártkörben beszédet mondott, a következőleg nyilatkozott:

„És csak ismerni kell a dolog természetének rendjét és meg lehet jósolni előre, hogy ha alkotmányos uton a szükséges mérséklettel a hárszabályrevízió meg nem alkottatik, ha fentartatik egy anarchisztikus parlament, *elkerülhetetlen, hogy ne következzenek be egy második november 18-ika*, amelyet azután nem fog elítélni a

nemzet, hanem megmentőjeképpen fogja üdvözölni.“

Ezek a szavak *Tisza István* grófnak „*Harc a parlamentárizmusért*“ című füzetéből vannak véve. Valóban különös véletlene a sorsnak, hogy ugyanazon férfi, aki ezt előre látta s akinek nézetét *Apponyi Albert* gróf is forgatómányaival ellátta, egyúttal a parlamentárizmus alapelvét ismét érvényre emelte.

Lemond az osztrák miniszterelnök. *Bécsből* jelentik: A magyar képviselőház eseményei döntő hatással vannak az osztrák politikai helyzetre is. *Stürgkh* gróf osztrák miniszterelnök már hetek óta beteg és helyette ideiglenesen *Heynold* báró belügyminiszter intézi a miniszterelnökség ügyeit. Azt hitték Ausztriában, hogy ilyen ideiglenes állapotban is kihuzhatják az időt addig, amíg a magyar képviselőház nem végez a véderőreformmal. A *Reichsrath*ban ma még nincsen meg a szükséges kétharmad többség a véderőreform keresztülviteléhez s úgy számítottak, hogy az a néhány hét, amíg a magyar képviselőház a véderőjavaslatokat tárgyalja, elegendő lesz valami új politikai csoportosulás előkészítésére. A tegnapi események hatása alatt vezető körökben úgy határoztak, hogy most már Ausztriában is gyorsítani kell a véderőjavaslatok tárgyalását. Kétségtelen, hogy a király a legrövidebb időn belül *felmenti a betegeskedő Stürgkh miniszterelnököt*, s helyette báró *Heynold*ot bizza meg, hogy végleges kabinetet alakítson és a véderőjavaslat elintézéséhez szükséges kétharmad többséget megszerezze. Nagy érdeklődéssel néznek Ausztriában a véderőjavaslat magyar főrendiházi tárgyalása elé és itt úgy vannak értesítve, hogy a magyar kormány a javaslatokat csak akkor fogja a főrendiház elé terjeszteni, ha a *Reichsrath* már *elfogadta azokat*.

Szeged és a paprikatermelés.

— Szomorú statisztika. —

(*Saját tudósítónktól.*) Szegeden esztendő óta napirenden van a paprikatermés fokozásának a kérdése. Evvel a fontos ügygyel épen úgy foglalkozik a város tanácsa, mint ahogyan az érdekelt kereskedők összesége és néhány nap előtt a kereskedelmi és iparkamara is elmondta a véleményét. Ezek a lépések azonban, sajnos, csak a leglévő iratesomók számát szaporítják és szomorúsággal kell konstatálni, hogy Szegeden a paprikatermés fokozása érdekében eredményes lépést eddig még nem tettek. Ma az a helyzet, hogy a paprikatermelés mindegyre csökken, ellenben a külföldi paprika behozatala annál inkább emelkedik.

Szomorú statisztikával szolgál ebben a kérdésben a központi statisztikai hivatal, amely most tette közzé Magyarország kereskedelméről az esztendő első három hónapjának eredményeit. Ebből a kimutatásból kiderül, hogy amíg tavaly 1259 métermázsas spanyol paprikát hoztak be Magyarországra, addig az idén a behozatal 3085 métermázsásra emelkedett, a kivétel ellenben a tavalyi 1414 métermázsásról 1224 métermázsásra csökkent. A paprikakereskedelem mérlege szerint a múlt év első három hónapjához képest 2016 métermázsas rosszabbodást tüntet föl és ha a helyzet ilyen marad, — valószínű azonban, hogy rosszabbodni fog — akkor az 1912-ik esztendő a magyar paprikakereskedelem történetében a legszomorúbb, a legsivárabb lesz.

Szegeden, a paprikatermelés és paprikakereskedelem középpontján történtek már lépések, amelyeknek célja volt szanálni a helyzetet. Még ennek az esztendőnek februárjában *Pick Jenő* törvényhatósági bizottsági tag beadványt intézett a tanács útján a közgyűléshez. Ebben a beadványban, amelyet annak idején a *Délmagyarország* részletesen ismertetett, *Pick Jenő* elmondta, hogy a múlt év statisztikai ada-

miket a régi cinkosságból támadt közösség hagy hátra a lélekben. A lámpa világosságánál úgy csillámlott a pénz, mint az izzó parázs, melyet felszít a szél. Jean most már nem tévovázott. Biztos mozdulattal döfte a kést a testbe, annak is egyenesen a szívébe s hegyes fegyvere az arany halma fölött *Anzelm* hátán bujt elő.

Anzelm egy mozdulat, egy sóhaj nélkül meghalt. Csak azt lehetett hallani, hogyan csorog és bugyborékol a vér a mellében. Holttetem volt már az a test, melyet Jean fölémelt s az ágyra tett. Aztán letérdelt a szekrény előtt és mohón — most már nem kellett senki felébredésétől tartania — összekapart aranyat, ezüstöt, rezet és megtöltötte vele azt a nagy zsakot, melyet magával hozott. A dereka megroppant a hatalmas teher alatt, mikor kiment a házból, — lopott kulcsal nyitotta volt ki ajtaját — s hallotta még belülről a lángok pattogását, melyek belekaptak a fal kárpitjába, végigfutottak az ágyneűn s meggyújtották a halottnak haját és szakállát.

Minthogy senki se látta *Jeant* szomszédjához menni a koromsötét éjszakában és senki se látta, mikor az arannyal telt zsák alatt görnyedve visszatért házába, nem is gyaníthatta senki, hogy ő volt, aki elkövette a ketős bünt: megölt egy embert s felgyújtott egy házat. A bírói vizsgálat balesetet derített ki. *Anzelm* kétségtelenül elaludt, anélkül, hogy eloltotta volna a lámpát; a lámpa leesett s meggyújtotta az ágy függönyét vagy a deszkáját. Az öreg zsugori csontját nem minden gond nélkül mégis összegyűjtve

a hamuból, a kis temetőben helyezték örök nyugalomra, künn a városon kívül, egy hegy alján s az eset lassan-lassan feledésbe ment. Jean pedig boldogságának tetőpontjára ért. Hiszen biztosítva érezte magát minden büntetéstől s a saját kincséhez, melyet egy falú oduban őrzött, hozzátehetette *Anzelm* pénzét is.

Egy este, mikor Jean, szokása szerint bekukkantott a falú oduba, ahol a kincs volt, rémes kiáltásba tört ki. Meglopták, úgy van, meglopták. Ahol tegnap még az a fenséges hangyaboly ragyogott, sötét üresség tántorgott ma. Tágra nyitotta szemét, az ajkába vágta fogait, kezét a hajába mélyesztette s éles, jajongó kiáltása olyan volt, mintha egy megsebzett eb ordított volna fel. Oly szörnyű volt ez az üvöltés, hogy áthatott a vastag falon, a vas- és a faajtókon, ablaktáblákon, a kapun s végigriált az egész utcán. Az alvók ijedten riadtak fel ágyukban és szemüket dörzsölték. Mindenki az üvöltő hang irányába sietett, félig öltözetlen férfiak, asszonyok, gyermekek.

— Mi az? Mi történt? Kit gyilkolnak itt? Mikor a kiáltás még mindegyre hallatszott a sötétségben, a sokaság betörte az ajtókat s látta a zsugorit halálsápadtan, vérbeforgó szemmel, habzó szájjal, kétségbeesetten üvöltözni az üres odú előtt. Üvöltéséből a szavak hallatszottak ki:

— Elvitték mindenem! Ugy van, elvitték s mégis lehetetlen. Tolvaj nem jöhet be ide, mert az ablakokat erős vasrács védi s az erős ajtók kulcsát mind a zsebemben tartom. Nézzétek, itt van mind! Pedig mégis igaz, megloptak. De ki? Mikor? Hogyan?... Hát van

ember, aki átmászik a falon s bebújik a kuleslyukon? Ki lopta el minden ezüstöm, aranyam, crusadóim, piasztereim, Frigyes-talléram, dollárjaim, forintjaim, hol vannak, ki lopta el? Elvitték szerelmemet, örömemet, véretem, életemet!

E hiábavaló beszéd közben oly borzasztó módon hörgött, mint az állat, melyet megfojtanak. Egyszerre elnémult, elhallgatott, még jobban elsápadt, fehérebb lett, mint a gyöles s szörnyű volt látni, mint torzul el aarcú szívében s mint merednek ég felé ősz hajszálai. Borzasztó gondolat nyilalhattott agyába.

A hosszas esend elültével, miközben ámuló szemmel nézte a néma sokaság, végre kinyitotta száját, mintha ki akarta volna mondani gondolatát. Dadogva mondta:

De nem fejezte be mondatát, borzadály rázta meg egész testét s holtan rogyott a padlóra. Fejét a falúdu szélébe ütötte.

Tavaly, hosszú évek elmúltával e komor esemény után, kiásták a kis temető halottait, mert vasuti sineket készültek lerakni a hegy alján elterülő síkságon. A sírásók minden erejükből reánehazodtak a feszítővasukra, hogy fölemeljenek egy márványlapot; a kőlap végre fölemelkedett — *Anzelm* pihent alatta — és a munkások ámulóan, megdöbbenve ejtették ki kezükből a szerszámot; mert alattuk a feltárt sírban a kinyitott koporsóból az arany-, ezüst- és rézpenz roppant halma fénylett és csillogott s e ragyogásban a csontváznak mind a két keze piasztereket és *Louisdorok*at markolt göresösen az elfakult csontpereceivel.

4

tai megdöbbenő képét adják paprikatermelésünk visszafejlődésének. Akkor paprikaimportunk 8821 mm-ra szökkent fel, tehát 2535 métermázsával több, mint 1910-ben ekszportunk, ellenben 6544 métermázsára esett le. Csökkent 1513 métermázsával, úgy hogy *Magyarország paprikaimport állam lett.* 1910-ben még fedezni tudtuk paprikaszükségletünket és 1771 métermázsára felelegünk volt, ellenben 1911-ben 2277 métermázsával többet hoztunk be az országba, mint kivittünk. Figyelemre méltó jelenség, hogy ezidén Indiából is bejött 384 métermázsas paprika a monarchiába! Tehát még új veszélytől is kell tartanunk. A külföldi paprika nem bir a paprikának, mint fűszernek karrakterével, nincs aromája, kesernyés izü, mégis fogyasztják, mert magyar nem elég terem!

Az ország — Szeged és Kalocsa vidékének — termelése nem tart lépést a fogyasztás emelkedésével és így importunk mindegyre nőni fog, másrészt kis termelésünk folytán nem leszünk képesek megtartani külföldi piacainkat, amelyeket évtizedek szorgos munkájával szereztünk meg és rövid néhány éven belül azokat teljesen el fogjuk veszíteni.

Ekszportunk a külföldre rövid egy év leforgása alatt 37 százalékkal esett.

Piek Jenő még februárban a közgyűlésnek, mint a szegedi paprikatermelés leghivatottabb fórumának, azt indítványozta: utasítsa a tanácsot, hogy az érdekelt felek — termelők és paprikakereskedők — meghallgatása mellett a *márciusi* közgyűlésnek tegyen előterjesztést, minő lépéseket tart szükségesnek és célravezetőnek a paprika termelésének, Szeged e legfontosabb cikkének emelése szempontjából. Ha idején nem gondoskodunk paprikatermelésünk fokozásáról, úgy nemcsak a külföldi piacokat veszítjük el, de a szegedi piacokat is a külföldi áru fogja uralni. Idején orvosoljuk a bajt, mert ha az utolsó órában nem lépünk a cselekvés terére, az elmulasztott időt csak fáradtságos munkával és óriási áldozatokkal lehet helyreütni.

Az indítvány beadása után már három közgyűlést tartottak, de a kérdéssel nem foglalkoztak egyikén sem. Piek Jenőnek és azoknak, akik a szegedi paprikatermelés fokozását szívükön viselik, az volt a tervük, hogy a város a bodomi rét kiadásakor kösse ki a bérlőknel, hogy azok földjeik egy részén paprikát tartoznak termelni. Közben kiadták a bodomi rétet, a tanács ellenben nem gondolt arra, hogy a bérföldek kiadásánál a paprikatermelés fokozása érdekében tett volna valamit. Nem tett a tanács semmit, türte, hogy a helyzet olyan maradjon, mint amilyen volt és ennek a helyzetnek azután az lesz a következménye, hogy Szeged lassan-lassan megszűnik ekszportálni, ellenben annál több idegen paprika fogja elárasztani a szegedi piacot.

Ez az állapot így nem tarthat már tovább. Feltétlenül tenni kell valamit! A hatóságnak kötelessége gondoskodni a megfelelő orvoslásról, mert végre is, összetett kezekkel nem lehet nézni, hogy miként megy tönkre Szegeden a paprikatermelés. Legmegfelelőbb megoldás volna az, amelyről föntebb említést tettünk, de ezzel elkéstek már. Lehetne azonban más megoldást is találnia a tanácsnak, csak kissé intenzívebb módon kellene foglalkozni a kérdéssel. Bizonyára meg lehetne találni a módját annak, miként lehetne a tanyai gazdákat fokozottabb paprikatermelésre bírni, de ez persze áldozatokba kerülne. Nézetünk szerint azonban

nem szabad a hatóságnak áldozatoktól visszariadni akkor, amikor a szegedi paprika jövőjéről van szó. Hogy a szegedi paprikaföldeken a hozamot miképen lehetne fokozni, arról is lesz még szó lapunk hasábjain. Az bizonyos, hogy külföldön egy hold földön épen tizszer annyi paprikát termelnek, mint Szegeden és itt is ellehetne érni azt, hogy a gazdáknak a paprikatermelés sokkal többet jövedelmezne, mint a földnek más irányu kihasználása.

A termelés szervezése.

Irta *Bajtay Mihály dr.*, kir. jószágigazgatósági titkár.

A mezőgazdasági termelés fokozódása egyértelmű a nemzeti jövedelem fokozódásával. Emeli az ország teherviselőképességét, fejleszt az ipart, lehetővé teszi a nagyobb kultúrát, a tőkeképzést, növeli a vállalkozói szellemet, szóval a többtermelés jótékony hatást gyakorol közzgazdaságunk minden ágára, mert hisz elvitázhatatlan, hogy nálunk a nemzeti jövedelem legnagyobb részét a termőföld szolgáltatja, tehát annak erejéből táplálkozik iparunk s kereskedelmünk egyaránt.

Sajnos, a mi mezőgazdasági termelésünk, különösen pedig a kisgazda-osztály termelése ma még nincs azon a fokon, ahol földünk termőképessége folytán állania kellene s bár a fejlődés kétségtelen, — produktivitásunk korántsem érte el ama fokot, amelyet okszerűbb gazdálkodás, változatosabb vetésforgó mellett már rég el kellett volna érnie. Legutóbb *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszter hangoztatta, hogy országunk fejlődése legbiztosabb módon csakis többtermelés útján biztosítható.

Kérdés azonban, hogy a többtermelés akciója nem fog-e megtörni a kisgazdaosztály sokszor emlegetett konzervatívizmusán és elérheti-e amaz eredményeket, amelyeket hozzája fűznek?

Tagadhatatlan, hogy akik a parasztgazdálkodás fejlesztésével hivatásszerűen foglalkoznak, könnyen arra a meggyőződésre juthatnak, hogy népünk ma még nem akar a fejlődés ama terére lépni, amelyre az igények fejlődése s a föld elaprózódása folytán lépnie kellene és fölállítják axomaképen, hogy a kisgazda nem akar másképen gazdálkodni, mint ahogy azt apáitól tanulta, nem műveli jobban a talajt, nem igyekszik a termőföld elvont erőit pótolni, nincs érveke a vetőmag megválasztása és nemesítése iránt; irtózik a kertészkedéstől; kísérleteket nem tesz; nem alkalmazza a gépeket és nem szereti az állatait stb.

Hát hiszen eme vádak mindenesetre nagy részében igazak, mert való, hogy a kisgazda tudománya ma a buza- és kukoricatermelésben teljesen kimerült; tény, hogy sem az állattenyésztéssel, sem a kertészkedéssel nem szívesen foglalkozik, részben mert nincs legelője s a takarmánytermeléstől idegenkedik, részben pedig, mert a kerti növény termékeket — a helyi piacra lévén utalva — csak sok utánjárás és kofálkodás révén bírja értékesíteni, ami nem természete.

A termelés fokozása iránt a multban indított állami akciók sikertelensége részben arra vezethető vissza, hogy az állami szervezet csupán a termelés fokozását tekintette föladatául, ellenben a termelt áruk *elhelyezésével, értékesítésével* mitsem törődött. S a kisgazda, aki a népies előadások, buzdítások hatása alatt tulzott reményekkel kezdett az új termelési ágba, — oly árváltozásnak volt kitéve, amely ellen, kereskedői tudás s a piacok ismerete nélkül védekezni nem tudott. A helyi piac árhullámszámai s a termékek gondozásához szükséges szakértelem hiányában a gyümölcs- és zöldségtermékekben állandóan annyi volt az *értékelkallódás*, hogy a kisgazda egy-két évi próbálkozás után a remélt

haszon hiányában előbb-utóbb visszatért a kényelmesebb buza- és kukoricatermeléshez.

Ha tehát többtermelést akarunk elérni, nem elegendő a kisgazdákat csupán a termelés fokozására buzdítani, hanem piacok biztosítása révén gondoskodni kell arról is, hogy a belterjesebb gazdálkodással járó *több munka* a gazdaembernek valóban több jövedelmet is jelentsen. Ezt pedig csakis úgy érhetjük el, ha a földművelésügyi minisztériumnak adminisztratív hatóságai, például az ujonnan szervezett gazdasági felügyelőségek, a vidéki kirendeltségek, az állami jószágigazgatóság, a telepfelügyelőség stb., stb. az *értékesítés szervezését is kezükbe vennék, esetleg külföldi piacok fölkeresése, áruraktárak létesítése révén gondoskodnának arról, hogy tömeges termelés esetén a termékek ne romoljanak a termelő nyakán, hanem hogy minden termelvény, mely nyers állapotban föl nem használható, iparilag feldolgozva, a közlelmezés részére megmentessék.*

Nálunk, ahol az öntevékenység jelentősége elenyészően csekély, a belterjesebb gazdálkodásra, a kerti és kereskedelmi növények termelésére csakis állami gondoskodás révén lehet remény. Am a siker csak úgy volna bizonyos, ha az akció sokoldalú, nagy agaitálóképességgel bíró, nagy hatáskörrel felruházott állami szervekre bíztnék, akik a többtermelés szolgálatában állva, tőkéletesíteni volnának hivatva a termelést és értékesítést egyaránt. Hogy a kérdés ily formában a gyakorlati életben könnyen megoldható, arra nagyon is biztató reményt nyujtanak az *aradi magyar királyi állami jószágigazgatóság* e téren tett eddigi kísérletei. Eme hivatal, a melynek föladata, hogy az állami telepes községek gazdasági fejlődését előmozdítsa, a *Csernovics Diodor dr* miniszteri tanácsos kezdesére igen eredeti módon igyekszik a telepesek többtermelését fejleszteni és az eddigi jelekből látelve, remény van arra, hogy az állami telepesek, akik nemcsak nemzeti, de kulturális misszióra is hivatottak, — az állam irányítása mellett tetemesen belterjesebben fognak gazdálkodni az eddiginél. A jószágigazgatóság a többtermelés és belterjesebb gazdálkodás, különösen pedig a kertészet terén mindaddig nem birt nagyobb eredményeket elérni, *amig nem sikerült a termények átvételét szerződésileg előre meghatározott méltányos középáron biztosítani.*

Mihelyt ez sikerült s az árak ismeretesek voltak s a kisgazda nem volt bizonytalanságra utalva, a termelők számai szerződtek cukorrépa, kender, bab, cirok és dughagyma-termelésre s a jószágigazgatóság egy kis üzleti érzékkel elérte azt, hogy a telepesek a belterjesebb gazdálkodás terére léptek, ami több jövedelemmel s a változatosság révén kevesebb rizikóval jár.

A mi nyomoruságos élelmezési viszonyaink között, ami nem a termékek hiányának, hanem a *kereskedelem szervezetlenségének* az eredménye; a mi egyoldalú gazdálkodásunk mellett, amely a nemzeti jövedelem szempontjából fölötte káros, örömmel kell üdvözölni minden kezdést, amely a többtermelés terén sikereket, vagy legalább is eredményeket képes fölmutatni.

Hogy tehát a többtermelési akció sikeres lehessen, szervezzük azt országszerte és a termelés átalakulásához képest fejlesszük fokozatosan a mezőgazdasági ipart, ne nagy, hanem kisebb vállalatok létesítése révén. A földművelésügyi minisztérium, amely szociális és közzgazdasági érzékének oly számos tanujelét adta, óriási tevékenységi teret nyerhetne ezáltal s én hiszem, hogy a föntebb említett kisebb iparvállalatok, akár az altruista bank, vagy az országos középponti hitelszövetkezet útján, a helyi vezető-emberek bevonásával könnyen volnának megvalósíthatók. Hogy az iparvállalatok viszont szintén jótékonyan hatnának a termelésre, az nem szenved kétséget. A többtermelés akciója tehát akkor lesz tőkéletes, ha céljául a *mezőgazdasági termelés fokozása mellett az ipari földolgo-*

zást s az értékesítés szervezését is programba veszi.

Az állam erkölcsi, esetleg anyagi támogatása mellett ezen az úton mihamar át lehetne hidalni azt a mérhetetlen nagy távolságot, amely a buzatarlótól a konyhakertig vezet.

A képviselőház ülése.

— Botrányos jelenetek a Házban. —

(Saját tudósítónktól.) A képviselőház ma ismét oly szomorú jeleneteknek volt a helye, mint tegnap délután: az ellenzék, mely csaknem teljes számban jelent meg az ülésen, sippal és csengetyűkkel oly rettenetes zajt csapott, hogy minden tárgyalás teljességgel lehetetlenné vált. Tisza István gróf a legjobban zajongó képviselők neveit följegyezte és átadta a rendőrségnek. Erre mintegy százötven rendőr bevonult az ülésterembe, körülzárta az ellenzék, körülbelül negyven ellenzéki képviselőt egyenkint kicipelt az ülésteremből és kivezetett az országháza elé. Erre azok az ellenzékiek, akiket a rendőrök még bennhagytak, szintén kivonultak a teremből.

A nemzeti munkapárt ekként magára maradván, megszavazta a katonai bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslatot és részben a honvédségi bíráskodásról szóló törvényjavaslatot is, amelynek tárgyalását ma délután folytatták.

Az ülés nevezetessége volt még, hogy elfogadták az egyetemekről szóló javaslatot, mely szerint Debrecenben és Pozsonyban lesz új egyetem.

A ma délutáni ülésen az ellenzék ismét megjelent és ismét erőszakot provokált, tehát ismét kivezették őket.

A mai ülésen a munkapárt köréből indítványt adtak be a házszabályok revíziója ügyében. Ezt az indítványt még ezen a héten le fogja tárgyalni a Ház és az után megnyitandó új ülésszakban már az új házszabály lesz érvényes.

Az ülésről ez a tudósítás szól:

(Bevonulás a Házba.)

A képviselők reggel kilenc órára gyülekeztek az Országház kávéházban s rövid beszélgetés után testületileg bevonultak a parlamentbe. Közöttük volt Kovács Gyula, a 30 napra kizárt képviselő is, aki a többi képviselő kíséretében akadály nélkül bejutott a parlament épületébe.

Általános derűtséget keltett, mikor az ellenzéki képviselők kipróbálták obstrukciós szerkezeteiket: sipjaikat, trombitáikat, kereplőiket. Fűlsiketítő lármá töltötte be a kávéház helyiségét, s mikor az egyesült ellenzéki pártok tagjai látták, hogy szerszámaik jól működnek, negyed 10 órakor bevonultak a parlamentbe. Kovács Gyulát a folyosón sem háborgatták. Nyugodtan beszélgetett párthiveivel. Az ellenzéki pártok tagjai háromnegyed 10 órakor elfoglalták padjaikat.

(Az ülés.)

Fél 11-re járt az idő s Tisza még mindig nem jelent meg, jóllehet, a padosorok sűrűn el voltak foglalva.

Pont fél 11-kor megjelent a teremben Tisza István. Az egész baloldal felállott és sipolni, ordítani, trombitálni kezdett.

Tisza István gróf pár percig ült az elnöki emelvényen, jegyezte a lármázók neveit s azután elhagyta az elnöki emelvényt, jeléül, hogy az ülést felfüggesztette.

Mikor Tisza István lement az emelvényről az ellenzék még nagyobb lármával kísérette.

— Geszti gazember! — harsogta Justh Gyula.

A szünet alatt az ellenzék haragja a miniszterek felé fordult. Lukács ekkor intett Hazai Samunak és kivonult a teremből.

A nagy zajban a Ház egyik tisztviselője a mentelmi bizottság meghívóját akarta kézbesíteni több ellenzéki képviselőnek.

— Menjen a fenébe! — kiáltotta Polónyi Géza és ellökte a tisztviselőt.

Ezalatt a folyosón glédába állottak a rendőrök.

— Éljen az alkotmány! jöjjenek a rendőrök! — kiáltotta Rákosi Viktor.

— Piszkos bérencek! — kiáltotta Szemrecsányi György.

(Justhot kivezetik.)

Pavlik rendőrfelügyelő Justh Gyulához ment és így szólította meg:

— Kegyelmes uram, parancsom van, hogy ekszcenciádat kivezesse!

Justh Gyula meg sem moccan és nem felelt.

Eitner Zsigmond megpillantotta a teremben lévő Sztéryni Józsefet és odakiáltott neki:

— Gyere ide Sztéryni, mit szólsz ehez a bitangszághoz!

Közben a rendőrfelügyelő kérlelte Justh Gyulát, ne akarja, hogy erőszakot kelljen alkalmaznia. Holló Lajos és többen körülfogták Justhot s azt kiáltották a rendőrök felé:

— Ide gyertek, ha mertek! Justhot nem engedjük!

Pavlik rendőrfelügyelő percekig unszolja a kérleli Justh Gyulát, hogy távozzék önként, de ő meg sem mozdul helyéről. A karzat időközben megtelik a jegyzői kongresszusról jövő vidéki jegyzők százaival, akik a képviselők után jegyeket kaptak. Sokan felkiáltanak a karzatra:

— Nézzék meg jól a jegyzőket, mi történik itt s vigyék el ezeket a híreket a községekbe! Hadd tudja meg az ország, hogy az ellenzék vezéreit hogy hurcolták ki!

Károlyi Mihály gróf képéből kikelve kiáltja több munkapárti képviselőnek, akik az oszlopok mögül nézik a kivezetést: Jertek ide, ne bujjatok az oszlop mögé!

Justh még mindig nem akar kimenni. Pavlik rendőrfelügyelő megfogja karját és megint kéri:

— Kegyelmes uram, parancsom van, kérem, engedelmeskedjék!

Mikor pedig Justh Gyula nem mozdult helyéről, két rendőr megragadta Justhot. Pavlik mögötte haladt s így vitték ki a folyosóra s onnan az utcára.

(A többieket is kivezetik.)

Ezután sorjában kivezették Polónyi Gézát, Holló Lajost, Lovászy Mártont, Polónyi Dezsőt.

— Tolvajoktól kivezettetni nagy megtiszteltetés — kiáltotta Polónyi Géza!

Ezután kivezették Batthyány Pál grófot, Justh Jánost, Ábrahám Dezsőt, Beck Jánost.

— Maga aljas pimasz! — kiáltotta Justh János Angyal háznagy szemébe.

Ezután kivezették Eitner Zsigmondot, Sümegi Vilmost, Kun Bélát, Veszprémy Istvánt, Benedek Jánost, Egró Bélát, Bikády Antalt.

A rendőrök Fernbach Károlyhoz közeledtek. — Hol a rendelet? — kérdezte Pavliktól Fernbach — csak az erőszaknak engedek.

A rendőrök erre megfogták Fernbach volt főispánt s kivitték.

Ezután kivezették még Csuhá Istvánt, Rákosi Viktort, Szabó Istvánt és Preszly Elemért.

Majd sorra következett Kelemen Béla volt szegedi és Szalay László volt abauj-tornai főispán, Ivánka Imre, Héderváry Lehel, Kállay Ubul volt eszaki főispán.

— Lesz ez még másként is! — kiáltotta Kállay Ubul, mikor elhagyta a termet.

Ezután Barabás Bélát, a delegáció volt elnökét vezették ki.

A rendőrök azután Károlyi Mihály grófot kérték fel.

— Nem megyek! — kiáltotta Károlyi Mihály gróf. — Aljas, bitang gazemberek!

Majd Angyal háznagy felé fordulva, így szólt:

— Maga bérnec, csirkefogó!

Ezután Szemrecsányi Györgyöt, Zboray Miklóst, Károlyi József grófot, Zlinszky Istvánt, Palugyay Mórát volt főispánt vezették ki. A rendőrök azután még Vertán Endrét keresték, aki nem volt jelen az ülésteremben.

(Az ellenzék kivonul.)

A rendőrtiszt ekkor kivezényelte a teremből a rendőrséget. A baloldalon 40 képviselő maradt bent, köztük Apponyi Albert gróf, Désy Zoltán és Mezőssy Béla. Apponyi azt indítványozta, hogy szintén menjenek ki a teremből. Ekkor megjelent Vertán Endre is a teremben.

A képviselők kivezetése után az ellenzék tagjai a terem közepére gyűlnek, hogy a továbbiakról tanácskozzanak. Ebben a pillanatban egy ezredes-hadbíró tünt fel az ülésterem baloldali ajtajában. A hadbíró megjelenése általános elrökönyödést idézett elő, mert mindenki azt hitte, hogy katonai intervenció fog történni és ezért lép a terembe az ezredes-hadbíró. Székely Ferenc igazságügyminiszter felkel helyéről és az ellenzék felé tart, hogy megmagyarázza, miért lépett be az ezredes az ülésterembe. Amikor a miniszter a Kossuth-párti képviselők csoportja elé ért, Mezőssy Béla indulatosan kiáltott rá, mielőtt szóhoz engedte volna: — Semmi közünk önhöz! Nem beszélünk többet önökkel!

A képviselők közül ekkor többen fakadtak ki: — Menjen innen! Nem akarunk érintkezni önökkel!

Székely Ferenc meghajtja magát és visszaül a helyére. Néhány pillanat múltán a zaj is elült, mert kiderült, hogy az ezredes-hadbíró a katonai perrendtartás tárgyalásához jelent meg, mint a honvédelmi miniszter által bejelentett szakértő.

Az ellenzéki képviselők pár pernyi tanácskozás után elhatározták, hogy ha Tisza István gróf bevonul és elfoglalja elnöki székét, ők elhagyják a termet. Alig jutottak erre a megállapodásra, midőn Tisza István gróf megjelent az ülésterem bejárójánál, állandó gárdája kíséretében. A teremben maradt ellenzéki képviselők csoportja ekkor ismét orkászzerű tombolásba tör ki, mindannyian fütyülnek, trombitálnak, miközben az ellenzék lassu menetben kivonult.

Tisza István gróf ceruzát vesz kezébe és egy papírlapra kezdi jegyezni azok nevét, akik fütyülnek és trombitálnak.

Az ajtóból ekkor visszafordul Horváth Gyula Kossuth-párti képviselő, felrohan az előadói emelvényre és ott Tisza felé fordulva, hátat fordítva az ülésteremnek, vészfütyülőjével háromszor egymásután hangosan fütyül az elnök felé.

A munkapárt ordítani kezd, Muzsa Gyula az ellenzék padjairól kiált feléjük:

— Mit akartok?!

Nagy Sándor: Ki vele! Ki kell dobni!

(Tisza beszéde.)

Az ellenzék egészen kivonult, mire Tisza István gróf megrázza az elnöki csengőt és megnyitja az ülést. Az ellenzék padosorai egészen üresek, a munkapártból többen felállanak, az ellenzéki padokba ülnek, nehogy a tátongó ürkellemetlen hatást gyakoroljon a nézőkre.

Tisza István gróf újból csenget és a következőket mondja:

— Az ülés megnyitásának pillanatában ugyanazok a jelenetek ismétlődtek, mint tegnap délután. Nem akarom megismételni azokat a szavakat, melyeket a tegnapi ülésen használtam, csak azt a kijelentést teszem, hogy ma is ugyanazt cselekedtem, mint tegnap és ugyanazon indokból, mint tegnap délután. Ma is azt az utasítást adtam a karhatalom parancsnokának, hogy a következő harminckilenc képviselőt (és itt felsorolta az illetők neveit) ha kell, karhatalom igénybevételével is távolítsa el a teremből. Ez megtörtént.

Mikor azonban most ismét beléptem a terembe, hogy az ülést megnyissam, több képviselő ismét fütyült és trombitált. Ezek között észrevettem Horváth Gyula, Faragó Antal és Esterházy Mihály gróf képviselőket, Minthogy

már eltávoztak az ülésteremből, velük szemben sürgős intézkedésre nincs szükség. De kérem a Házat, hogy őket, mint a már felsorolt 39 képviselőt a Ház tekintélyének súlyos megsértése miatt a mentelmi bizottsághoz méltóztassék utasítani, azzal a hozzáadással, hogy a bizottság 24 órán belül tegye meg a jelentését a Háznak.

A munkapárt feláll és tapsolva jelzi a javaslatához való hozzájárulását.

Tisza István gróf: Következik az indítványkönyv felolvasása.

(A házszabályok módosítása.)

Szinyei-Merse jegyző olvassa az indítványkönyvet, melybe Barabás Béla ismert indítványa van bejegyezve, az elnökválasztás érvénytelenítéséről. Nagy meglepetést kelt azonban, midőn a jegyző folytatólagosan jelenti, hogy újabb indítványt jegyeztek be, még pedig Vadász Lipót képviselő a házszabályok sürgős módosítása tárgyában. A munkapárt feláll, tombolva tapsol, jelezve, hogy már a következő napokban akarja keresztülvinni a házszabályoknak szigorított módosítását is.

Tisza István gróf: Az indítványt kinyomtatjuk és szétosztatjuk. Napirend fölött később határozunk. Ezután Kis F. úró előterjesztette a mentelmi bizottság jelentését a harmincyolc kiharcolt képviselő ügyében. Tisza egyenként teszi fel az egyes képviselőkre vonatkozó javaslatot. A munkapárt a javaslat értelmében Justh Gyulát a mai délutáni üléstől kezdve 15 napra, Bikády Antalt, Eitner Zsigmondot, Lovász Mártont és Polónyi Gézárt 10–10 napra kizárta, a többiekre nézve pedig elrendelte a Ház megkövetését.

Tisza ezeket a határozatokat egymás után kihirdette. Összesen 168 munkapárti képviselő volt a teremben. Voltak ugyan a Házban pártokivüli 67-es képviselők is, ezek azonban az ellenzék eltávolítása után Bánffy Miklós gróf figyelmeztetésére távolmaradtak.

(A napirend.)

Azután áttért a Ház a napirendre. Egyhangu határozattal megszavazták harmadszori olvasásban a honvédségre vonatkozó törvényt, megkezdték a katonai bünvádi perrendtartás tárgyalását, amelyet Darvai Fülöp előadó ismertetett.

Az előadó után Németh Károly szolt, aki a bünvádi perrendtartást magasztalta.

Utána Székely Ferenc igazságügyminiszter beszélt a javaslatról.

(A délutáni ülés kezdete.)

A Házból kizárt ellenzéki képviselők délután félnegy órakor gyülekeztek az Ország-ház-kávéházban. A kávéházban később azok a képviselők is megjelentek, akik nincsenek kizárva a Házból.

A képviselők Justh Gyula vezetésével a parlamentbe indultak. A képviselőház előtt két rendőrfelügyelő és egy szakasz rendőr állta útját a képviselőknél. Az egyik rendőrfelügyelő kezében tartotta a Házból kizárt képviselők listáját.

— Utasításom van, — mondta a rendőrfelügyelő — hogy a kizárt képviselő uraknak akadályozzam meg a Házban való megjelenését.

Justh Gyula, Károlyi Mihály gróf és Károlyi Lajos gróf a figyelmeztetés dacára is be akarták vezetni a képviselőket a Házba.

A rendőrfelügyelő felszólította Justh Gyulát:

— Kérem, a törvény nevében, távozzék!

— De én nem engedelmeskedem — mondta indulatosan Justh és mellbe vágta a rendőrfelügyelőt, aki az ütés következtében megtántorodott.

A képviselők áttörték a rendőrkordont és a Ház kupolacsarnokába jutottak. Ott a terem biztos állta utukat. Huszár Károly benyomta a falvosóra vezető ablakot, amelyen keresztül mindannyian az ülésterembe jutottak. Holló Lajos és Szemcsánvi György, akik később érkezték, kinnrekedtek.

Antal József háznapy intézkedésére Pavlik József rendőrfelügyelő egy szakasz

rendőrrel az ülésterembe vonult és felszólította a kizárt képviselőket, hogy távozzanak a Házból. Minthogy a képviselők nem reagáltak a felszólításra, Latkovicz terem biztos sorra mutatta a rendőrfelügyelőnek a kizárt képviselőket, akiket a rendőrök egyenként kivezettek a Házból. Mikor Justh Gyulára került a sor, felkiáltott:

— Én innen egy tapodtat sem mozdulok!

Justhot két rendőr kituszkolta a teremből. Legutoljára Huszár Károlyt vezették ki, akit az ellenzék zajosan megéljenzett. Huszár visszafordult az ajtóban és ezt kiáltotta a terembe:

— Eljen a koronázási eskü!

A kizárt képviselők kivezetése után Pavlik rendőrfelügyelő a rendőröket kivezényelte a terembe. Az ellenzéki képviselők ezután az Andrassy-szobor elé vonultak, ahol elhatározták, hogy tömegesen vesznek részt a Justh-párt értekezletén.

(Tisza István gróf beszéde.)

Az ellenzékiek kivonulása után Tisza István gróf megrázta csengetyűjét és a következő beszéddel nyitotta meg az ülést:

— Tisztelt Ház! Megint olyan incidensek történtek, amelyekről néhány szóval meg kell emlékezni. A mentelmi bizottság tegnapi határozatával kizárt képviselők ma megint megjelentek a Házban és erőszakkal behatoltak az ülésterembe. Kénytelen voltam tehát ismét a rendelkezéseimre álló eszközökkel érvényt szerezni a mentelmi bizottság határozatának. Bár a pártunk érdekében állott, hogy ilyen komédiákat ne használhassanak fel ellenünk, még is a Ház méltósága érdekében, nem mulaszthattam el, hogy elnöki kötelességemnek eleget ne tegyek. Háromszor is alkalmat adtam arra a renitenskedőknek, hogy a tanácskozási rendjét botrányos viselkedésükkel ne zavarják, dacára ennek, mindent elkövettek, hogy a Házat munkálkodásában megakasszák. Ma ismét intézkedtem, hogy be ne jöhessenek a terembe a kizárt képviselők, de ennek ellenére még is erőszakkal behatoltak, tehát én is erőszakot alkalmaztam és újból kivezettettem őket. Újabb intézkedések megtételét nem látom szükségesnek és nem is kell az egész dolognak nagyobb tragikumot tulajdonítani.

Ezután rátérték a napirend tárgyalására.

Szász Károly jegyző felolvasta a katonai perrendtartásról szóló javaslatot, amit a Ház egyhangulag elfogadott a bünvádi perrendtartás javaslatával együtt.

Majd Zichy János gróf közoktatásügyi miniszter betértesztette a harmadik és negyedik egyetemnek Pozsonyban és Debrecenben való felállításáról szóló törvényjavaslatát, amelyet Berzeviczy Albert felszólalása után elfogadott a Ház.

Az Egyesült Államokkal kötött magyar szerzői jog biztosításáról szóló törvényeinket is becikkelyezte a Ház.

Az ülés ezután véget ért.

A politikai helyzet.

— Elfogadja-e a főrendiház a véderőt? —

(Saját tudósítónktól.) Lukács László miniszterelnök a ma délutánra kitűzött bécsi utazását elhalasztotta bizonytalan időre. Hazai Samu honvédelmi miniszter azonban még délben elutazott Bécsbe.

Holnap délelőtt a miniszterelnök elnökletével minisztertanács lesz, amelyen a sürgősebb természetű folyó ügyeket tárgyalják.

Ma este a munkapárt helyiségében a társaság nagy számban jelentek meg és megbeszéltek Vadász Lipót indítványát, amely a házszabályok reformálásáról szól. Az indítvány ugyanazon alapon akarja a reformot keresztülvinni, mint annak idején a koalíció tervezte.

Lukács László miniszterelnök egy bécsi lap tudósítója előtt a következőképpen nyilatkozott a képviselőház további programjáról:

— A kormány el van határozva, hogy a képviselőház együtt tartja. Ezenkívül a nyári szünet előtt még kisebb fontosságú törvényjavaslatokat kell elintézni így az állami és vármegyei tisztviselők családi pótlékáról szóló törvényjavaslatot és más szociálpolitikai és humanitárius természetű javaslatot.

Tisza István gróf egy bécsi lap munkatársa előtt nyilatkozott és a véderőreform főrendiházi tárgyalásáról a következőket mondotta:

— Nézetem szerint a főrendiház mindenesetre elfogadja a képviselőház által letárgyalt véderőreformot, minthogy az ellenzéknek a főrendiházban körülbelül csak tíz hive van. Ha Andrassy Gyula gróf is csatlakoznék az ellenzéki pártokhoz, úgy lehetséges, hogy a főrendiházban ötven-hatvan ember csatlakoznék az ellenzék álláspontjához.

Teljesen megbízható forrásból jelenthetjük, hogy a korona a magyar kormány minden lépéséről informálya volt úgy, hogy teljesen alaptalan az az ellenzéki remény, hogy a felség megtagadja a javaslatok szentesítését. Ha a főrendiház megszavazza a véderőjavaslatokat, úgy semmi ok sem forog fenn, hogy a felség megtagadja a szentesítést. A folyó évre szükséges ujonckontingenst a képviselőházban csak akkor terjesztik elő, ha a főrendiház elintézte a véderőjavaslatokat, maga a főrendiház pedig csak akkor veszi ezeket a javaslatokat tárgyalás alá, ha az osztrák parlament is megszavazta már a véderőjavaslatokat. Mindez azonban olyan időben történik meg, hogy a sorozás legkésőbb júliusban lesz eszközölhető.

Betörés meg szerenád.

— A sörcsarnok éjjeli látogatója. —

(Saját tudósítónktól.) Mozifilmre való eset történt kedden éjjel a Bohn-féle sörcsarnokban. Betörő járt a vendéglőben, aki ki akarta fosztani a zenélő automata perselyét. Az ügyetlen betörő azonban „munka” közben az automata villamos vezetékét megérintette, a mire a zenélő zongora pompás operáriába kezdett. A szokatlan éjjeli szerenádra fölébredt az üzlet cselédsége és elriasztotta a peches betörőt.

Íme a humoros mozi kép:

1. A gyanus éjjeli alak.

Éjjel három óra tájban, amikor siri esőndült a városban, egy puha szürke kalapos, gyűrött kék ruhájú fiatal ember sétálgatott a korszó platánjai alatt. Óvatosan figyelt minden neszre. Széles karimájú kalapját mélyen a homlokára huzta, amely a nyakáig betakarta az arcát. A „gyanus éjjeli alak” mintegy öt percig ógyelgett korszó enyhe hűvöségében, aztán óvatosan a főposta irányába tartott. A postaépület Vár-utcai nyitott kapuján nesztelenül besurrant az udvarba.

2. Sörös üvegek társaságában.

A posta udvarának alacsony kőkerítésén keresztül a puha szürke kalapos átkuszott a másik ház udvarába. Abban a házban székel a Bohn-féle sörcsarnok, amelynek az udvarra néző ablaka nyitva volt. A gyűrött kék ruhás pedig csak ment az árpaállat felé, így eljutott a sörillatot lehelő ablakig. Egy pillan-

mat alatt az ablak párkányán termett, ahonnan óvatos ugrással a söresarnokba jutott. Itt mindenekelőtt megbarátkozott néhány sörsopalackkal. Miután pedig meggyőződött arról, hogy a sör élvezhető, hozzálátott a munkájához. Feszegetni kezdte a zenélő automata perselyét.

3. Éjjeli szerenád.

A puha szürkekalapos sok pénzt sejtett a zenélő automata perselyében. Egész nap szól az a műzika — gondolta magában — bizonyosan lesz benne egy csomó „dohány“. Ebben a hitben nagy buzgalommal dolgozott. Addig feszegette a persely zárát, amíg az tómpa durranással föl pattant. És a gyűrött kék ruhás nagy megrökönyödésére kihullott a perselyből — mindössze harminékét krajcár. A szolid kis összeget épen elsüllyesztette a mellényzsebében, amikor hirtelen furesa eset történt. A zenélő automata erőteljes éneklésbe kezdett: a torreadort énekelte. A megriadt betörő igyekezett megszüntetni a szerenád, de ez nem sikerült. Munka közben ugyanis elvágta az automata villamos vezetékét és így bekapcsolódott az áram.

A cselédséget fölébresztette a torreador dala és beszaladtak a söresarnokba. A peches betörő elmenekült előlük. A nyitott ablakon az udvarba ugrott, onnan a pincébe futott, ahol szerencséjére újból találkozott egy nyitott ablakkal, amelyen át az utcára jutott. A mozgó rendőrszem üldözőbe vette a menekülő betörőt, de annak gyorsabb lába volt. Nyomtalanul eltűnt az éjszakában.

Müsorton kívüli kép:

A rendőrség keresi a betörőt. (Erről még egyelőre nem készült film, mert a fehér vászon egyelőre csak a rendőrség volna látható.)

Ellenzéki képviselők tüntető körútja az utcákon.

— Justh Gyula kalandja. —

(Saját tudósítónktól.) Kevéssel tíz óra után az Andrássy-szobor alatt gyűlt össze az egész magyar ellenzék. Az ülésteremben ekkor már csak a munkapárt volt jelen, a pártonkívüli hatvanhetesek is mind egy szálig kivonultak. Az országház környéke meg volt szállva rendőrséggel, csendőrséggel és katonasággal. A Dunapart felől még is lassan összesereglett vagy háromszáz főnyi tömeg, többnyire egyetemi hallgatók és hivatalnokok, akik megéljeneztek az ellenzéki ismertebb képviselőket.

Az ellenzéki képviselők tüntető körútra indultak Budapest utcáin. Mind többen csatlakoztak köréjük. Lassankint fölszaporodott a tömeg körülbelül ezer főre. Szünet nélkül zúgott az éljenzés és abeugolták Tiszát, Justh Gyula a Károly-körútra fordult be, amikor a csendőrök Justh Gyula mögött hirtelen elzárták az utcát és szuronyt szegezve utját állták a tömegnek.

A Múzeum-körút sarkán, az Ehm-féle vendéglő előtt izgalmas esemény történt. A vendéglő előtt táborozott a 38-ik gyalogezred 5-ik százada. Glock kapitány feloszlásra szólította a tömeget. Justh Gyula izgatott hangon szólt a kapitányhoz:

— A parlamentből kivertek, hazafelé menet most már kétszer állják utamat. Mondják meg, merre menjek?

A kapitány nem is hederítve Justh Gyula fölszólalására, oszlatást vezényelt. Ebben a pillanatban ért oda Szirmay Andor rendőrtanácsos, aki a fegyveres erővel tulajdonképpen rendelkezik és fölvilágosította a kapitányt, hogy Justh Gyula képviselőt és társait át kell bocsátani, de a kíséző tömeget akadályozzák meg a további útjában. A ka-

pitány Justh Gyulához fordult és megkérdezte:

— Hová akar menni?

— Ahhoz semmi köze, — válaszolt Justh Gyula.

A kapitány indulatosan pattat föl:

— Most már én nem engedem!

— Szuronyt szegezz! — vezényelt.

Negyven szurony meredt hirtelen Justh Gyula mellének. Leirhatatlan izgalom támadt, a tömeg ezt kiáltozta:

— Gyilkosok, hóhérok!

Minden pillanatban úgy látszott, hogy a bakák rohamra indulnak, csak a rendőrtanácsos föllépésének köszönhető, hogy a kapitány a képviselőket szuronyrohammal nem verette szét. Amikor a rendőrtanácsos megmagyarázta a kapitánynak, hogy a képviselőket mentelmi jog védi, utat engedett nekik és Justh csak azután tudott eljutni a Pannónia szálló éttermébe, ahol az ellenzéki képviselők együtt ebédeltek. A tömeg, amely a déli órákban a rendkívüli forgalmas Rákóczi-úton mintegy 1500 főre szaporodott, csak akkor oszlott szét, amikor lovascsendőrök, gyalogos rendőrök és egy század gyalogság föl vonult ellenük.

NAPI HIREK

Cholnoky Viktor halála.

(Saját tudósítónktól.) A magyar újságírókra gyász szakadt. Ma meghalt Cholnoky Viktor.

A magyar közönség nem ismerte meg eléggé Cholnoky Viktort. Pedig évtizedek óta egyik legkiválóbb írónk volt és okvetlenül a leguniverzálisabb tudású. Mint újságíró pedig nemzedékeket nevelt, a budapesti sajtó legjobb hírlapíróit. Így a Pesti Napló és Az Est redakciójának több, kitűnő tagja volt Cholnoky tanítványa.

Különös, hogy Cholnoky nevét és irását évtizedek múltán se ismerték úgy, ahogy — legalább — a közönség megérdemelte volna. Talán azért, mert nem tudták eldönteni, milyen kategóriába sorozzák. Például nagyszerű matematikus volt, igen, még az irásában is. Chemikus és fizikus vala, talán a legelső ebben az országban. A világtörténelemben is belenézett, ahogy senki közülünk. Orvos volt, mert évtizedek óta a betegségek légióját elhordozta szervezetében. Nyelvész volt, a kínai nyelvtől kezdve minden európai nyelvet tanulmányozott és például Shakespeare műveit ősi angol nyelven és kívülől tudta. Kritikus volt, lelke a lelkek tüköre. És egyetemes tudású újságíró is. Több tudással rendelkezett, mint tudósoknak légiója. És író volt, mindenekelőtt író. Kiváltságosan egyéni, talán Carlyle írói vénája hasonlatos az övéhez. Csak szelidebb volt, csak többször foghatta a megnőtt szívét írás közben.

A budapesti újságíróknak talán évek óta nem volt ilyen gyászos napjuk, mint ma. Mert ma pillanatokra letették minden szerkesztőségben az író tollat, ma mindenki maga elé idézte Cholnoky Viktort öreg, beteg, sovány, szelid, gunyos arcát, — az ő feledhetetlen arcát. Ma sok újságíró nedves pillákkal emlékezett az életre és halálra, de főként az újságírásra. Mert a magyar újságírás egyik glóriás alakja hanyatlott a koporsóba és tette le mindörökké a tollat, — a gonosz, a szent, a diadalos író tollat, minekutána elkoptatta rajta az életét.

Cholnoky Viktor 44 évet élt. Évtizedek óta budapesti lapokba dolgozott. Hosszabb ideig segédszerkesztője volt a Pesti Naplóknak, majd főmunkatársa lett, amikor az egészsége meggyengült és nem bírta a szerkesztési őrle mun-

kát. A Pesti Naplóban és A Hétköznapokban jelentek meg a művei.

Hosszabb idő óta betegeskedett. Rendkívül gyöngy és rendkívül szívós volt a szervezete. Orvosai már évekket ezelőtt, ismételtelen lemondtak az életéről, de fölgyógyult. Tíz nappal ezelőtt olyan súlyos bajjal esett ágynak, hogy a belgyógyászati klinikába vitték. Menthetetlen volt. Bibliába illő, nagyszerű életét bevégezé, a nagy harcot megharcolta és eltett számára az életnek koronája...

SZALAY JANOS.

Megbüntetett cselédközvetítők.

— Razzia a cselédpiacon. —

(Saját tudósítónktól.) Hogy Szegeden milyen nagy a cselédmizéria, azt minden ember tudja. Alig lehet cselédet kapni, ha pedig valaki fogad a cselédközvetítőnél cselédet, azt a közvetítő, hogy újabb hasznot szerezzen magának, hamarosan elcsalja a régi helyéről és másutt helyezi el. Általános panasz az is, hogy a cselédközvetítők kihasználják a nagy cselédhiányt és alaposan megzsarolják a közönséget, amelytől sokkal többet követelnek, mint amennyit a szabályrendelet előír.

Az utóbbi időben a cselédközvetítők már a cselédpiacon is garázdálkodni kezdtek. Állandóan megjelennek ott és ha valaki egy cselédet megszólított, odamentek a cselédhez, elkérték a könyvét és addig beszéltek neki, amíg az beugrott és elment a közvetítő helyiségébe. Rendszer fejlődött már abból is, hogy ha valamelyik uriasszony megalkudott már a cseléddel, a közvetítő, vagy alkalmazottja odalépett az alkudozókhöz és így szólt a cselédhez:

— Ugyan, édes lelkem, ne szegődjék el erre a helyre, nem magának való az! Tudok én magának olyan helyet, ahol semmi dolga sincs. Vasárnap akár egész nap elmehet hazulról.

Az uriasszony fölháborodik ilyenkor, de kedve nincs ahhoz, hogy botrányt kezdjen az utcán és a jelenetnek a vége az, hogy a cseléd elmegy a közvetítővel, aki azután becsapja a cselédet is és rászedi azt a gazdát is, akihez a leányt elszegődött.

A rendőrség régóta figyelte ezeket a közvetítőket. Szerdán reggel valaki bejelentette a kapitányságon, hogy megint két idősebb asszony garázdálkodik a cselédpiacon. Sass Lajos kerületi rendőrbiztos erre Hérán rendőrt civilbe öltöztette és kiküldte a cselédpiacra, hogy érje tetten a közvetítőket.

Hérán rendőr lesbe állt és pár perc múlva már az órszobába kísérté özvegy Silber Farkasné Korona-utcai cselédközvetítőt és egy cselédhelyező-intézet alkalmazottját, egy öreg dorozsmai parasztasszonyt. Mind a ketőt tetten érték, amikor a cselédleányokat csábították a piacon.

A két asszony fölött még a délelőtt folyamán itélkezett Temesváry Géza dr helyettes rendőri büntető bíró. Mindkettőjüket három-három napi fogházra, átváltoztatandó harminc korona pénzbírságra ítélte és értesülésünk szerint Silber Farkasné iparigazolványát esetleg be is vonják.

A rendőrség ezentúl állandóan razziát fog tartani a cselédpiacon, mert csak így lehet elejét venni annak, hogy a botrányos állapotok ott megszűnjenek. Szükséges lenne különben a cselédközvetítőket állandóan szigorú megfigyelésben részesíteni addig is, amíg a hatósági cselédközvetítő intézetet felállítják, mert akkor talán valamelyesképpen orvosolni lehetne a már-már elviselhetetlen cselédmizériákat.

Telefon 870. Értésitem a nagyérdemű közönséget, hogy a volt **Kőrössy József vendéglőjét** (Vár-utca, főpostával szemben) átvettem és azt ujonnan alakítva ma, csütörtökön, megnyitom. Főtörök-vésem lesz a n. é. közönséget jó magyar konyhával, kitűnő, tisztán kezelt buckai **Hálmán Gyula vendéglős** volt Kőrössy József borokkal kiszolgálni: az igen t. iparos és vidéki urak pártfogását kérem tisztelettel :: sörcsarnok ::

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső ünnep miatt, szombaton, a szokott időben jelenik meg.

— **A Délmagyarországrendkívüli kiadása**
A politika izgalmas napjaiban az újságok fokozott hírszolgálatra törekednek. A publikum feszült érdeklődését nem elégíthetik ki a napilapok reggeli számai. Minden órában minden percben történhetik olyan esemény a fővárosban, amely a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. Ennek tudatában a *Délmagyarország* rendkívüli kiadásokban tájékoztatta a közönséget. Kedden két, szerdán pedig egy rendkívüli kiadást adtunk ki. A rendkívüli kiadások a legfrissebb politikai eseményeket közölték. Ha valami érdekesebb esemény történt a képviselőházban, a következő órában már a Délmagyarország rikkancsai után értesült arról a közönség.

— **Bánffy Miklós gróf lemondása.** Budapestről jelentik: *Bánffy* Miklós gróf az Operaház kormánybiztosa, benyújtotta a lemondását. Elhatározását azzal indokolja, hogy a lapok nem támogatták, mert működésében nem találtak elég garanciát az Operaház fölvirágoztatására. Az eset nagy föltűnést keltett.

— **Kun József temetése.** Mély ségcs rcs vét kísérte utolsó útjára *Kun Józsefet*, a tragikus sorsu szegedi költőt. Reggel kilenc órára már óriási közönség gyülekezett a Holtzerpalotánál, ahonnan *Kun Józsefet* temették. Szeged kulturéletének minden tényezője jelen volt a temetésen. A tanári kar igen sok tagja, a felsőipariskola tanulói, a költő barátai és tisztelői álltak körül a ravatalt. A Dugonics-Társaság részéről megjelentek *Lázár György* dr. elnök, *Tömörkény István* főtitkár, *Balassa Armin* dr. osztályelnök, *Lőw Imánuel* dr., *Móra Ferenc*, *Balassa József*, *Tordai Imre*, *Falta Marcell* dr., *Kőhegyi Lajos* dr. és *Szalay József* dr. rendes tagok. A város előkelősége köréből megjelentek *Rósa Izso* dr., *Back Bernát*, *Weiner Miksa*, *Szarvady Lajos*, *Végman Ferenc* dr., *Bokor Adolf*, *Veszprémi Vilmos* dr., *Gyuricza Sándor* dr., valamint a gyászoló *Kun- és Milkó-család*. A művészek közül is megjelentek néhányan. *Lőw Imánuel* dr. főrabbi mondta a gyászbeszédet. Különösen a művész és a költő, az esztétikus és a szép kulturájának rajongó hódolója jellemrajzát adta meg tömör és kiválóan értékes gyászbeszédében. *Tordai Imre*, a felsőipariskola tanárai és tanulóifjusága nevében mondott megkapó erejű bucsuztató beszédet. *Kun József* tetemét sok százan kísérték a zsidó temetőbe. A temetőben a felsőipariskola egyik tanulója és *Móra Ferenc* a Dugonics-Társaság irodalmi osztályának titkára bucsuztatta a költőt.

— **Tisza István gyalogol.** Ha *Tisza István* gróf hallotta volna ama véleményeket, amelyek a személyéről és cselekedeteiről az utcán elhangzottak, akkor szokása ellenére — büszke lenne. Az utcának ugyanis nem tetszett a gróf eljárása. Nyomban meg is állapították, hogy *Tisza* ellen súlyos inzultus készül a szocialisták részéről. Az utcák lapjai utcai hangon írják *Tiszáról* és olyan híreket költenek, hogy a lakásába belétek, megrohanták a házat és a többi. Mindezek nem riasztották meg a Ház elnökét és például a tegnapi ülés után is, este nyitott kocsiban ment haza a feleségével a faszorban lévő lakására. A pártkörben szóvá tették ezt.

— Kegyelmes uram, téged ok nélkül gyűlöletessé tesz a sok hazug írás az „utca” előtt. Lám, vagy három újság is írta rólad, hogy a szobádba a zendülők revolverrel lőttek be.

— Hát hazudtak és azzal vége.

— Igen, igen, de az efféle hazugság szinte annyi, mintha valaki ujjal mutogatna, hogy csak oda kell löni.

— Csak nem gondolod, hogy félek?

— Ezt rólad senki sem gondolja, de azért mink mégis féltünk olykor. Mert sok bolond ember van a világon és ha az ember nyitott kocsiban jár, mint te szoktál az utcákon, hát megbocsáss, de talán mégis jobb volna...

Tisza István türelmetlenül közbevágott:

— Elkéstél öregem! Lásd, én ezután gyalog járok.

— **A temesvári polgármester leánya vesztélyben.** Izgalmas jelenet játszódott le tegnap délután a temesvári városháza előtt. A polgármester kis leánya: *Telbisz Erzsike*, rendes sétakocsizásáról hazafelé tartott. Mikor a Józsefvárosból a Jenő herceg-tér sarkára ért, egy autó túlköléséről megbokrosodott a kis kocsija elé fogott ponyló. A lovacska száguldozva vité a pehelykönnyű hintót, úgy, hogy a kis Erzsike alig tudta a háta mögött ülő fiatal inasával — aki már akkor a gyeplőt fogta — a vágató lovacskát megfékezni. A Tiszti Kaszinó kertjében ülő közönség lélegzet visszafojtva nézte a jelenetet, amikor a megvadult lovacska egyszerre csak fejfelé nekivágódott a városháza sarkának és végigterült a járdán. A kis *Telbisz Erzsike* szerencsére nem vesztette el lélekjelölését, hanem bámulatos higgadsággal csak akkor ugrott le a kocsiról, mikor már a veszély elmúlt és a kocsit a szegény lovacskának szaladva, hirtelen megállt. A leánynak egy kis ijedtségen kívül komolyabb baja nem esett.

— **Segítő egyesületi közgyűlés.** Az állami főgimnázium segítő egyesülete elmaradt közgyűlését június 7-ikén délután hat órakor tartja meg.

— **Árvíz, mint szerződés — bontási ok.** Lugos város képviselőtestülete hétfőn délután rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a polgármester jelentést tett az árvíz mozzanatairól. Midőn ez a szomorú jelentéssel befejezést nyert, *Balteszku János* dr. városi főjegyző terjesztette elő a tanács több indítványát, melyek közül legérdekesebb az, hogy a képviselőtestület szólítsa fel a lugosi villamvilágítási társaságot, hogy huszonnégy óra leforgása alatt lássa el a várost kellő világítással. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a város és a villamtársaság között fennálló szerződés határozottan kiköti, hogyha a villamtelep bármily oknál fogva nem tud áramot fejleszteni, a társaság köteles huszonnégy óra alatt megfelelő világítást adni a városnak. Lugoson pedig pünkösd vasárnap óta tart az egyiptomi sötétség és bár a tanács több ízben felszólította a társaságot kötelesege teljesítésére, de ez az osztrák Gesellschaft még a füle botját sem mozgatja meg. A képviselőtestület kimondta, hogy megállapítja a szerződészegést és a per folyamatba tételére szűkebbkörű jogügyi bizottságot küld ki, a várost pedig minden további intézkedés nélkül megvilágíttatja a szerződészegő társaság költségére.

— **Az újmódi kiszolgálás.** A régi vágásu kereskedő ember örült, ha vevő jött az üzletébe, mert a régi kereskedő ember okos ember volt. Udvarián fogadta a vevőt és segédeit elbocsátotta, ha azok nem udvariáskodtak volna, mert — amint már említettük — a régi kereskedő okos ember volt, ki tudta azt, hogy vagyont csakis a közönség gyakori látogatása hozhat neki, nem pedig a bankkölcsön. A régi belvárosi kereskedők jártak elől ebben jópéldával. Az öreg kereskedő há-

zakban valami finom, jó tónus uralkodott mindig, úgy érezte magát bennük az ember, mint valami uri családban. A vásárló nem is ment máshová, mint ezekbe az üzletekbe, aminek természetszerű következménye lett, hogy sorra meggazdagodtak becsületes munkával a belvárosi öreg üzletek gazdái. Ha pedig ma fölkeresi az ember hatalmasá lett, áruházszzerű üzletüket, kellemetlen fölfedezésre jut. Arra, hogy lassan kifejlődött az előkelőbb üzletekben is egy sajátságos modern kiszolgálás. Épen a legjobb üzletek alkalmazottak, kik jó keresetük folytán kíválnak szegényebb kollégáik közül. Ezek tüntetni akarván azzal, hogy öntudatosak és egyenrangúak, olyan immel-ámmal szolgálják ki a közönséget, mintha ez valami rettenetes szivesség volna részükről. Ha épen beszélgetnek egymás között, azt abba nem hagyják a belépő kedvéért, hanem végigmérik az illetőket, mintha az valami kaszinóba jött volna, ahonnan ki akarják nézni. A cégfőnök persze, ma már nem ér rá, hogy bent üljön boltjában és így nem is látja e jeleneteket. Egy igen jónevű üzletben láttuk a multkor, hogy két kiszolgáló kisasszony összekapott és egymásnak azt a bizonyos szót vágta harsogva a szemük közé, ami jelző is, mesteresség is, de reprodukálhatatlan. Az üzletben volt vagy husz vevő. Az is napirenden van, hogy a személyzet saját magánügyeit ott tárgyalja a vevők előtt. Midőn valaki kimegy az ajtón — ez már külön tréfa. A régi köszönést kigunyolanda, kórusban kiáltják az „alázatos szolgája” valamit átiratát, amelyen aztán jól mulatnak. Természetes, hogy az alkalmazottak ezen tulbizalmas viselkedése elriasztja a jóérzésű embert azon cégektől, ahol megtűri a gazda ilyesmit.

— **Nagy Endre és Révész Ilonka a Szegedi Orfeumban.** Szenzációs érdekessége van a *Szegedi Orfeumnak*. *Nagy Endre* és *Révész Ilonka*, a kabaréművészet e két nagy kiválósága esténként pompás műsorral föllép a *Szegedi Orfeum* színpadán. *Nagy Endre* zseniális művészetét *Arnyai Károly* megtévesztésig hű utánzásában élvezi a publikum. *Arnyainál* kiválóbb művész, karikaturista aligha van a magyar színpadon. *Ferenczy Károly* és *Gyárfás Dezső* utánzása is elsőrangú. *Révész Ilonka* a legkiválóbb diszenzők sorában foglal helyet. Pompás chanson-énekesnő. Műsora teljesen új. Szerdán este volt az első föllépte. A publikum tomboló tetszéssel fogadta a szereplését. A magánszereplők előadásán kívül esténként három eredeti bohózat is színrekerül, *Bodrogi Jóska*, a kiváló groteszk-komikussal a főszerepekben. *Nedics Natália*, a *Gyöngyösi* és *Sisters Elkins* táncospár, valamint *Kerekes Jenő*, a leghíresebb magyar uri primás szereplése is estéről-estére zajos tetszéssel találkozik.

— Hallotta Ön már azt, hogy a „BOROLIN” a világ legjobb és leghatásosabb bedörzsölési házszer? 50 filléres üvegekben mindenütt árulják már.

Dr. Eisner Manó
ügyvédi irodáját
Aradi-u. 2. sz. házba
(I. emelet, — Hídő, Iskola-utca sarok)
áthelyezte. Telefon 11-65.

Üzletemet a Széchenyi-tér, Kis- és Csekonic-utcák Tóth Péter sarkán levő házamba helyeztem át.

Kérem a t. vevőközönség szives pártfogását

Kiváló tisztelőttel Fűszer- és csemegekereskedő. Prágai sonka, finom felvágottak, friss töltésű ásványvizek.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

* **A keserű szerelem az Urániában.** (A magyar filmgyár második filmjének premiérje.) A „Hunnia“ magyar filmgyár az Egyesült Történetével elért nagy sikerével megalapozta a jövőjét s egy csapásra megnyerte a közönség bizalmát. Ezért örömmel fogadta a közönség azt a hírt, hogy a magyar filmgyár elkészült a második filmjével, amelynek a címe: *A keserű szerelem* s ebben a pompás ötleteken felépült darabban is a szerepeket a Vigszínház kiváló művészei játsszák, élükön Vendrey tatóval, aki egy papucshős férjet alakít az ő ragyogó művészetével. A második film még jobban sikerült, mint az első. A cselekménye egy szerelmes fiatal pár körül játszódik le. A leány egy hadnagyba szerelmes s az anyja egy öreg háziurhoz akarja kényszeríteni. A fiataloknak segítségére siet a leány apja, aki papucshős s nem mer szembeállni a feleségével, de viszont ötletes ember s leleményességével elősegíti, hogy a vén háziur kosarat kapjon s a szerelmes gyerekek egymásé lehessenek. A Hunnia filmgyár második filmjét az Uránia-színház esütörtökön mutatja be.

A 'VASS'

SZINHÁZBAN

Ma csütörtökön

Urnapján

Szenzációs műsor.

Violette szine.

Igen megható dráma.

A budapesti király-díj.

Eredeti helyszíni felvétel.

A lovas.

Remekül színezett dráma.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor

Valamint a teljesen új műsor.

WIESNER S.

Szeged, Aradi-utca (Schlauch-ház)

Ajánlja: kárpitos, tapétázó-vállalatát, bőrbutorokkal, szőnyegekkel és függönyökkel dusan felszerelt raktárát a n. é. közönség szíves figyelmébe.

Szolid árak!

— Telefon 758. —

A laboratóriumok világa.

II. A laboratórium.

A régimódi tudományos műhelyek kissé romantikus, titokzatos, sötét helyek voltak, a modern laboratórium csillogó, gusztusos helyiség, csupa ablak és erős lámpás, kivéven persze azokat a laboratóriumokat, amelyeknek a munkája sötétséget kíván. A régi laboratóriumokban — még pár évtized előtt is — igen sok jellemvonása maradt meg az alchymisták misztikusságának és primitív eszközeinek, a hatalmas tüzhelyek, üstök, kemencék, kazánok, retorták felé nem lehetett megilletődés nélkül közeledni. A modern laboratórium ellenkezőleg, szinte kedvet csinál, hogy az ember helyet foglaljon egy magas ülésű, alacsony hátú széken és dolgozni próbáljon a sok csinos, ragyogó szerszámmal. A kedv és a jó szándék azonban nem elég kvalifikáció erre a munkára, nemcsak a nagyobb koncepciójú tudományos kutatásra, hanem még a legegyszerűbb laboratóriumi munkára sem, mert az a sok szerszám legnagyobb részét igen komplikált, egyikkel-másikkal az elbánás egész külön mesterség, van közöttük sok olyan finom, hogy akkora finomságot el sem tud képzelni, aki nem látta a maga szemével. Egészben véve, a modern laboratóriumi szerszámoknak egyik legfőbb jellemvonása, hogy a polgári életben szokásos méretek ezred- és milliomodrészével dolgoznak, még pedig sokkal pontosabban, mint a közönséges eszközök a maguk nagy, durva méreteivel. Az ilyen finom mérések mértékegységei is szédületesen kicsinyek. A mikroszkóp és az analitikai mérleg világában nem igen van szó a „milliméter-gramm-másodperc“ rendszerről, hanem a milliméter ezredrészével, a „mikron“-nal, a milligrammal és a harmadperccel, vagy a másodperc ezredrészével mérik a hosszúságot, a súlyt és az időt. A villamos egységek sem olyanok, mint amikor izzólámpákról beszélünk a szerelővel, hanem rendszeren a „milliampere“ az egység, néha pedig százezernyi, milliónyi Voltokról van szó. A hőfok mérése is ilyenforma: hol századrész Celsius-fokkal, hol a villamos kemencék két-három ezer fokú melegével dolgozik a fizika, a kémia és az állati test fizikája és kémiája: a biológia. Az ilyen méretekkel való dolgozathoz persze roppantul tökéletes műszerek valók. A laboratóriumi eszközök közt csakugyan igen sok van, amely még az ipar mai fejlettsége mellett is számottevő esodája a precíz munkának. Sok apró eszköz, kis üveg mérőcsövek, optikai segédeszközök is igen tiszteltreméltóan finomak, de a legkomplikáltabb, legfontosabb a tudományos kutatásnak szinte szimbolikus szerszáma, a mikroszkóp.

A mikroszkópról a legtöbb műveltebb ember tudja, hogy az valami igen tökéletes fajtája a nagyítóüvegnek. Nagyit százszor, ezerszer, kétezerszer, talán még többször is, azaz: az ember ránéz vele valamire s azt a valamit ilyen sokszorosan nagyítva látja vele. Nagyítóüveget mindenki látott már, úgy képzelettel, hogy a mikroszkóp is olyasvalami, csak tán nagyobb, vagy komplikáltabb. A mikroszkóp azonban, noha csakugyan nagyítóüvegből áll, az igen sokszorosan nagyításánál fokva olyan végtelenül precíz és kényes szerszám, hogy az egyszerű nagyítóüvegtől még messzebb áll, mint a régi mozsárágyutól a Browning-pisztoly. A nagyítóüveget egy bizonyos távolságra kell tartani a néznivalótól, közelebről vagy távolabbról már nem ad éles képet. Tessék már most elképzelni, hogy a mikroszkóp erősebb nagyítású lencséinek az ilyen távolsága egy milliméter körül van és egy-két mikronnal közelebről vagy távolabbról már elmosódott képet ad, vagy teljesen elveszti a képet. Olyan beállítókészülék kell tehát a mikroszkópra, amelylyel ilyen kis távolságokkal is pontosan lehet közelíteni vagy távolítani a lencsét attól a tárgytól, amit vizsgálunk vele. Az ilyen lencsének az átmérője is egy milliméter körül szokott lenni, el lehet tehát képzelni, hogy nagyobb tárgyon milyen nehéz vele a keresés. „Nagyobb“, azaz esetleg egy-két centiméter, csak szélességben lehet a tárgy, mert hiszen

egy-két századmilliméterre följebb vagy lejjebb levő részeket ugye látni egyszerre nagyobb megnyitással. Azonkívül a lencse olyan közel van a tárgyhöz, hogy a foglalata minden világosságot elfog tőle, aminélfogva mikroszkóppal csak átlátszó tárgyakat lehet vizsgálni. Azaz: folyadékokat vagy higabb dolgokat a képzelhető legvékonyabb rétegre szét kell kenni vagy nyomogatni egy igen tiszta és sík üveglapon, szilárd tárgyakból pedig olyan vékony szeletet kell vágni, amely már átlátszó, tehát századrész milliméternél is esetleg többszörösen vékonyabb szeleteket. A legtöbb anyagból nem igen lehet ilyen vékony szeletet vágni, mert vagy törékeny, vagy lágy, vagy nyúlós, vagy rugalmas, azért úgy kell a tárgyakat preparálni, hogy körülbelül olyanféle konzisztenciájuk legyen, mint a szappané. Egyes anyagokat meg kell fagyasztani erre a célra, másokat átítatni valami megmerevedő folyadékkal, például paraffinnal, ami a stearin-gyertya anyagához hasonlít. Nagy ügyességű és gyakorlatu embernek sikerülhet ebből finom borotvával elég vékony szeletet metszeni, de rendszeren — vékonyabb szeletekhez mindig — géppel, a mikrotommal vágják a szeleteket. A mikrotom óriási, de borotvafinomságú kése sineken jár, a tárgyat pedig ezredmilliméterre járó emelősróf tolja minden metszés után följebb. Ilyen géppel egy milliméteres anyagdarabkát könnyen lehet több száz egyenlő szeletre szétvágni.

Ha a nagyítóüveg ilyen szörnyen komplikált lett manapság, annál egyszerűbbek lettek a régi laboratóriumok nagy kemencéi, retortái, üstjei. Mindenféle melegítésre — kivéven azt az igen ritka esetet, amikor villamos kemencére van szükség — az apró Bunsen-lámpások szolgálnak. A Bunsen-lámpásban levegőben keverve ég el a világitógáz, a lángja tehát szintelen és jóval forróbb a közönséges gázlángnál. Az Auer-lámpásokban a harisnyán belül ég ilyen Bunsen-láng. A pipaformájú, roppant nehezen tisztogatható retorta kiment a divatból. A kémiai munkáknak jó részéhez elég az „epurvettá“-nak nevezett kis üvegeső, amelynek az egyik végén feneke van, a másik végén szája — egyszerű, hosszukás üveghólyag az epurvetta, amelybe körülbelül 20 köbcentiméter folyadék fér. Lehet benne forralni, hűteni, olyan vékony az üvege, hogy nem reped el. Nagyobb munkákra a poharak és a lombikok valók. A „pohár“ olyan, mint a rendes vízes-pohár, csak az üvege hajszálvékony és mindenhol egyforma vastag, hogy meg ne repedjen se tűzön, se hidegben. A lombik is ilyen üvegből van, az alakjára nézve hosszunyaku, gömbölyühasu palack.

Ha a mikroszkóp a legkomplikáltabb laboratóriumi műszer, pontosságban az analitikai mérlegé az elsőség. Ez már nem különbözik ösétől, az egyszerű karos mérlegtől olyan lényegesen, csak egy tulajdonságában éri el a technikai lehetőségek határát: precizitásban. Ezzel persze óriási kényesség jár, nemcsak úgy, hogy könnyű durva kézzel kárt tenni benne, hanem úgy is, ahogyan szükséges: megérez hihetetlenül kicsi súlykülönbséget is, a milligramm ezredrészét, néha százezredrészét is még pontosan megmutatja. Kémiai elemzéséhez, ahol néha az egész megvizsgált anyag a töredéke egy grammnak, sokszor szükség van ilyen mérésekre, amelyekhez persze nem elég a legfinomabb mérleg se, hanem ügyes és igen-igen gyakorlott kéz is kell hozzájuk.

A baktériumok kutatása érdekes új műszereket teremtett, amelyek közül a termosztát a legszükségesebbek és legérdekesebbek egyike. A termosztát baktériumtenyésztő kemencé: vastag, melegtartó falú kis szekrény, amit egy kis gázláng fűt állandóan egyforma, igen finomul szabályozható hőmérsékre. Automatikus hőmérő van ugyanis benne, az elzárja a gázcsapot, amint bekövetkezett a szükséges meleg és azonnal megint kinyitja, amint csak egy tizedfokkal is hidegebb lett. Azok a baktériumok ugyanis, amelyek megszokták a melegvérű állatok vérének finom, egyenletes melegét, csak az ilyen állandó hőmérséken szaporodnak. A szaporításukra pedig sokszor van szükség,

néha a legegyszerűbb vizsgálatok kedvéért is, mert a megvizsgálni való anyagokban olyan kevés lehet a baktérium, hogy a mikroszkóp kis látómezejével hetekig lehetne keresni, míg egyre véletlenül ráakadna az ember. Ha ellenben a gyanus váladékot rákeni az ember egy kis zselatinra, vagy más baktériumtenyésztő „talajra” és beleteszi a termosztátba, akkor egypár nap alatt a baktériumok milliósámmra elszaporodnak és akkor a mikroszkóp látómezejébe már biztosan esik belőlük egynehány.

Hogy ezekkel a precíz szerszámokkal milyen csodálatos finomságu vizsgálatokat lehet csinálni, annak csak igen egyszerű példáját mondok el: a vörös véresejtek megolvasását.

A vörös véresejtek adják a vérünk vörös színét, — a vér folyadéka világossárga. Egy köbmilliméter normális egészséges vérben négy és fél-ötmillió vörös véresejt uszkál, könnyű elgondolni, milyen kicsinyek a vörös véresejtek. Sok betegségben szorul rá az orvos, hogy tudja, nem fogytak-e a betegek vérében a vörös véresejtek, ilyenkor bizony kell venni egy cöpp vért a beteg ujjá hegyéből; s abban pár pere alatt meg lehet olvasni a véresejtekét ezen a módon.

Egy igen finom kis üvegesőben, amely olyan, mint a kis hőmérők csöve és pontos száz részre van beosztva, egy részét a véresöppnek kilencvenkilenceszer annyi hígító sóoldattal keverjük össze. Eből a keverékből egy igen kicsi cöppöt beleteszünk a számláló kamrába, ami nem valami nagy kamra, hanem pontosan egy tizedmilliméter magas. Tudniillik egy hosszukás darab finom üveg, amelyben egy tizedmilliméter vastag gyűrű van, ha tehát a gyűrűre ráfektetünk egy másik kis üvegdarabot, akkor a két üveg épen egy tizedmilliméternyire van egymástól, az a „kamra”. A kamra fenekén egy négyzetmilliméteres darabka négyszáz egyforma kis kockára van felosztva, tudniillik az üvegen egy négyzetmilliméter hosszában-szélességében husz-husz belekarcolt vonal van, azonkívül pedig, hogy az ember el ne tévedjen a sok egyforma kis négyzet közt, minden tizenhat kis négyzetet még két vonal kerít be. Egy ilyen négyszázadmilliméteres kis kocka fölött az egytizedmilliméteres kamrában épen egy négyezredrész köbmilliméter tér van. A hígított vért a kamrában tesszük a mikroszkópba és megolvassuk, hány vörös véresejt van átlag egy ilyen kis térben. Az átlagos számot megszorozzuk négyezzerrel, akkor megtudjuk, hány véresejt van egy köbmilliméter vérben a hígítás után. A hígítás százszoros volt, tehát a hígítatlan vérben még százszor annyi van. — Ez az egész gyors és egyszerű munka, egy kis gyakorlattal hamar megy és nagyon pontos eredményt ad.

Se szeri, se száma a laboratóriumi munkáknak, amikkel az orvosi tudomány él s amelyekre a praktikus orvos is mindig többször rászorul. Szerte a világon ezrével dolgoznak mindenfelé az ilyen laboratóriumok, amelyekről jóformán sohase hall a laikus közönség, csak ha olyan szenzáció kerül ki belőlük, mint amilyen a Salvársan. Nagy szóval úgy lehetne mondani, hogy a tudomány „névtelen hősei” dolgoznak bennök. Nem is mindig névtelenek, nem is mindig hősök, de az ő konyhájukon fő a jövő orvosi tudománya.

Décsi Imre dr.

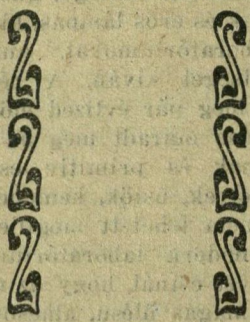
F Barta Ágoston
FOGMŰTERME
Klgyó-utca 1. sz. (Keleti-palota).

Elsőrendű munkája elismert és a londoni nemzetközi kiállításon aranyérmét nyert.
Készít szájpadiás nélküli fogakat s arany koronákat is. 2456

Dr. ROTTENBERG PÁL

ügyvédi irodáját

Szegeden

Kölcsey-utca 13. sz. alatt

megnyitotta.

Kossuth-kávéházban

Naponta, változatos
új műsorral nagy

mozgófénykép

előadás. — Családok
kellemes szórakozó
helye. — Elsőrendű
cigány enekar.

Tisztelettel

Schwartz Jenő

kávés.

VIDÁM KRÓNKA

(Egy válópör adataihoz.) A házasságában csalódott, boldogtalan fiatal asszony panaszkodik az ügyvédnek, aki a válópörét viszi, hogy a férje így, a férje úgy, stb. Persze a férj hibás.

— Nem értett meg, nem értett meg! — sópánkodik kétségbeesve.

— Egyáltalában nem?

— Azt nem mondom... de hetenkint legfeljebb egyszer!...

(Komoly ok.) Két jó barátnő találkozik. Régen látták egymást. És a viszontlátás első örömei után megindult a kérdezősködés:

— Mióta vagy férjnél?

— Három éve.

— És vannak gyermekeid?

— Nincsenek.

— Ah!...

— Tudod édesem... a lakásunk nagyon szűk.

(A minta hivatalnok.) Egy bankigazgató sehogyse volt megelégedve az utóbbi időben a tisztviselői karral. Ugy találta, hogy már nem olyan buzgón dolgoznak, mint azelőtt. Nem tudni miért, csak egy hivatalnokot tartott minta tisztviselőnek a szigorú bankigazgató. A többi tisztviselőknél mindig erre a férfitúra hivatkozott, amikor szorgalomra buzdította őket:

— Ha minden hivatalnokom olyan pedáns, rendes és szorgalmas volna, mint Karfunkelesz ur, akkor meg lennék elégedve — szokta mondani a bankvezér.

A többi hivatalnokot rendkívül bántotta ez a korholás, mert hiszen valamennyien tudták, hogy Karfunkelesz ur legkevésbé sem olyan szorgalmas, aminőnek a direktor gondolja. Csak nagyszerűen tudja markirozni a lázas munkát.

Tegnap a direktor behívta Karfunkeleszt. A hivatalnok örvendezett, mert azt hitte, hogy most valami nagy kitüntetés következik rendkívüli szorgalmáért.

Az igazgató azonban rideg volt.

— Ma levelet kaptam — kezdte — amelyben a hivatalnokaim azt állítják, hogy ön csak úgy mutatja a szorgalmat. Pedig ön nem szorgalmas, mert például ha delet üt az óra, ön a mondat közepén is leteszi a tollat.

Karfunkelesz felháborodva válaszolta:

— Ezt a rágalmat az ellenségeim terjesztik rólam. Az nem igaz, hogy a mondat közepén is leteszem a tollat, ha delet üt az óra. Mert ha dél közeledik, én bele se fogok a mondat leírásába.

A Dugonics-szállodában

ma este

fényes

2983

mozgófénykép - előadás.

NEMÉNYINÉ

A BERLINI FOGTECHNIKÁN ÉS FOG-
KLINIKÁN KÉPESITVE

FOGMŰTERME

Kárász-u. 6/a. szám alatt létezik.

Készít mindenféle fogmunkákat

kaucsukban és aranyban. Vidé-

kiek 24 óra alatt lesznek kielé-

gítve. Bármilyen javítás 6 óra

alatt elkészül.

Gyermekjáték
a Schicht szappannal való mosás,
mel egyenre tisztít és fehérit is,
s megtakarít minden fáradságot
és megállít!

KÖZIGAZGATÁS

x **A rendőrség államoistása és Szeged.** Lázár György dr. polgármestert a belügy-miniszter ma arról értesítette, hogy *Pekáry Ferenc* miniszteri tanácsos közelebb körutra indul, a vidéki rendőrség tanulmányozása végett. Ez a tanulmányut összefügg a vidéki rendőrség közeli államosításával. *Pekáry Ferenc* eljön Szegedre is s erre az esetre a miniszter támogatást kér a részére.

x **Közerőt kérnek az árvíz ellen.** A felső torontáli ármentesítő társulat értesítette Szeged városát, hogy a védekezést folyamatba tette, de kevés a munkása. Kéri ezért az igazgatóság Szegedet, hogy a rendelkezésre álló közerőt tartsa készenlétben.

x **A halleiek köszönete.** Nemrég Szegeden jártak a hallei gazdasági főiskola növendékei, akiket a város nagy vendégszeretettel fogadott. A halleiek most meleghangú levélben mondtak köszönetet a polgármesternek a szíves vendéglátásért.

x **Dohányzó gyerekek.** Fehérmegye átiratban kéri Szegedtől a gyerekeknek a dohányzástól való eltiltásáról szóló szabályrendeletet. A vármegyét értesítik arról, hogy ilyen szabályrendelete Szegednek nincs.

Czipők

női-, férfi- és gyermek-különlegességek a tavaszi időnyre nagy választékban érkeztek és legújabb nyosabb árban vásárolhatók

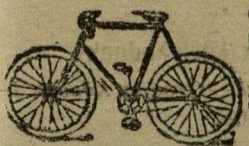
Grosz I. ezelőtt Gyéres M. Mártonnál Szeged, Tisza-szálló mellett.

Négy szobás lakás

és minden mellékhelyiséggel azonnal kiadó. Tudakozódhatni **dr. Rottenberg Pál** ügyvédi irodájában **Kölcsey-utca 13. szám** alatt.

Nem kell fizetni

magas árat, ha részletre vásárol, mert cégnél a **valódi új Singer és karikahajós** varrógépek és minden rendszerű tűs és tűnélküli **beszélőgépek** árfelemlés nélkül **6-8 és 10** koronás részletre megszerezhetők

Szántó Sándor

gépnagyraktárában
Szeged Tisza Lajos-körút 38. szám.
szállagárusokkal szemben
a Püspök-térrel szemközt.

Jónás Ernő

cimfestő
Szeged, Nádor-utca 7. sz.

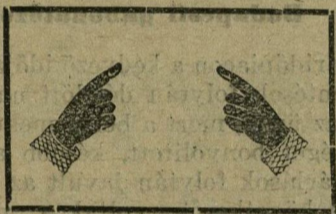
Telefon 363.

Borolin készítményét több betegemmel alkalmaztam s annak hatása úgy a heveny üzleti lobban, valamint lischias fájdalomban szenvedő betegeknek meglepő volt. Az illetőknél a fájdalmak oly gyorsan elmúltak, hogy úgy azok nevében, akiket a szert kipróbáltam, valamint a magam nevében is fogadjam elismerésünket és hálás köszönetünket. Kérek további kísérletezés céljából újból Borolint.

Cservenka, 1910. január 16.

Dr. HAMEL NÁNDOR, s. k.
községi és pályaeorvos

Hirdessen

a s egedi villamos-
vasut menetjegyein.

TÖRVÉNYKEZÉS

A tanyai apagyilkos az esküdtek előtt.

(Saját tudósítónktól.) Igazi paraszt-tragédia szolgáltatva anyagát annak a bünörnek, amelyet ma tárgyal a szegedi törvényszék esküdttörvénye. Egy éretlen, tizenöt éves tanyai suhanc, anyja biztatására, elkövette a földi bünök egyik legnagyobbját: meggyilkolta édes apját. A szörnyű tett indító okát alig lehet megállapítani. A paraszti ember kulturátlansága, a legalacsonyabb fokon álló szellemi képessége, továbbá gyerekes virtuskodása, ezek legfőként azon tulajdonságok, amelyek bünbe és börtönbe kergetik, a saját tudatlanságában máskülönben jóra való népet.

Az alsótanyai apagyilkosságot is az idézte elő, hogy a tizenöt éves *Felhő Béla* öntudat és

ítélőképesség dolgában egy színvonalon áll az állattal. Ehez járult még az is, hogy apja, *Felhő János*, a jó magyar szokáshoz híven és a „faji jelleghez képest” állandóan koresmázott, azután, mikor tökrészegte került haza, brutális módon támadt családjára. Az aszszony is kivette részét a rettenetes gyilkosság előidézéséből. Undorodott a nálánál jóval idősebb és foytonosan részeg urától és megcsalta *Király Jánossal*, a fiatal béressel *Felhőt*. Sőt mindent elkövetett, hogy megszabaduljon urától és ezért nem riadt vissza attól sem, hogy fiát folytonosan izgassa *Felhő* ellen, aminek meg is lett az eredménye. Egy éles baltával *Felhő Béla* agyonütötte az apját.

A gyilkosság március 10-én történt, vasárnap délelőtt, a *Zákánykapitányság* 235. szám alatt levő *Felhő-tanyán*. *Felhő János*, szokásához híven, részegen tért haza és divakodni kezdett családjával. A perlekedés hevében a fiatal *Felhő* felkapta az eresz alatt levő, hatalmas, élesre fent baltát és azzal kétszer teljes erővel fejbe vágta apját. Ekkor *Király János* béres is megjelent a véres tett színelhén és kikapva a gyerek kezéből a baltát, még három fejszecsapást mért a már ugyanis fetrengő öregre.

Az ügyészség szándékos emberölés bűntettével vádolja a két gyilkost. Azonban *Felhő Bélára* vonatkozólag, fiatal kora miatt, csak vétségként minősül a bűncselekmény. A mai tárgyalás délelőtt kilenc órakor vette kezdetét. *Pókay Elek*, a tárgyalás elnöke először is a vádlottak kihallgatását rendelte el. *Felhő Béla* az elnök kérdéseire azt vallotta, hogy nem érzi magát bünösnek, mert önvédelemből követte el tettét, majd nagyon sirásra álló hangon folytatta:

— Mikor apám hazajött, leütéssel fenyegetett meg bennünket. Egy nagy kést ragadt fel és azzal rohant felém. Én védelemből vágtam fejbe a baltával.

Ezután a bérest, *Király Jánost* hallgatta ki. A jóképű, hetyke bajuszu parasztleány szintén azt vallotta, hogy önvédelemből ütöttek agyon *Felhőt*. Tagadja, hogy viszonya lett volna *Felhő*-nével.

A boncjegyzőkönyv felolvasása után, amely megállapítja, hogy öt fejszecsapás érte *Felhőt*, *Felhő*-né kihallgatása következett, aki azonban nem kívánt vallomást tenni. Ezután még mintegy harminc tanut hallgattak ki, akiknek vallomásai súlyos bizonyítékot szolgáltatottak arra nézve, hogy a két gyilkos tettét nem önvédelemből követte el.

A tárgyalás egész délután hét óráig tartott, mikor is a esküdtek tanácskozássra vonultak vissza és másfélóra múlva meghozták a verdiktet, amely szerint szándékos emberölés bűntettében mondták ki bünösnek a vádlottakat. A bíróság az esküdtek verdiktje alapján *Felhő Bélát*, tekintve fiatal korát, **5 évi fogházra**, *Király Jánost* pedig **6 évi fegyházra** ítélte.

§ **Kié az akasztott ember kötele?** Eddig a magyar hóhérok jó üzletet csináltak az akasztott ember köteleiből. Ennek a vásárnak most véget vet az igazságügyminiszter. *Székely Ferenc* igazságügyminiszter a halálos ítélet végrehajtásáról szóló rendeletet a következő rendelkezéssel egészítette ki: „A halálbüntetés végrehajtásához használt bitófákat, annak összes szerelvényeit, ideértve a kivégzéshez használt *kötetet* is, a hullának a bitóról történt levétele után meg kell küldeni az országos börtönügyi muzeum igazgatójának, amely azonnal határozni köteles arról, hogy a kérdéses tárgy a muzeumban elhelyeztessék-e, vagy kiselejteztessék. A kiselejtezés mindig az illető tárgy megsemmisítésével történik.”

A villamos vasuti

jegyekre hirdetésekkel felvesz **Ligetű Jenő** és társai könyvnyomdája Szeged **Korona-utca 15. szám.** Telefon 836.

Ne vegyen és ne rendeljen **Holtzer és Abonyi** addig ruhát, amig

(Széchenyi-tér 2. sz.) kész férfi- és gyermekruha raktárát, valamint angol szöveteit és uri szabóságát föl nem keresi.

Szigoruan szabott árak! Telefon 258.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Slágerműsor!
Két sláger!

1.

A keserű szerelem.

Vigjáték. A főszerepet játsza
Vendrey Ferenc.

Magyar film!

A „Hunnia” fölvétele.

A szerepeket játszó a Vigszínház
művészei.

2.

A titkos félelem.

Erkölcsháza 2 felvonásban.

A darabok előtt:

Scherenhof

látványos.

Lolo és a fürdőkabin

bohózat.

A testvér önfeláldozása

amerikai dráma.

**Előadások csütörtökön (Urnapiján) délután
3 órától, pénteken 6, 8 és 9
órákor.**

Tanulóleányok

felvétetnek a **Délmagyarország**
nyomdáiba, **Korona-utca 15. sz.**

KÖZGAZDASÁG

(—) **Az új cukorgyárak.** A közelmúltban alakult sok új cukorgyár közül most fogják nyilvánosságra hozni mérlegüket a *baranyavári* és a *nagybecskereki cukorgyárak*. Mind a két gyárnak jó volt az első üzletéve. A nagybecskereki cukorgyár újabb 3000 hold répatermést szerzett meg, úgy hogy valószínűleg ki fogja üzemét bővíteni és a gyártási kampányt is meg fogja hosszabbítani. A Kereskedelmi Bank új cukorgyárai közül most építik az *ujverbászi* gyárat. A *zombori* cukorgyár építését — mint hírlik — bizonytalan időre elhalasztották. *Pozsegán* és *Zimonyban* is készül egy-egy új cukorgyár. Pozsega városa az új cukorgyár céljaira már ingyen telket is megszavazott. A most említett két cukorgyár alapításán horvát pénzintézetek fáradoznak.

(—) **A mozik jövedelme.** A mozgó-színházak elszaporodása révén egy új üzletág lendült fel nálunk, mely sok embernek nyújt kitűnő és biztos megélhetést. A fővárosi moziknak például oly jól megy dolguk, néhányan közülük már annyira megszédtek magukat, hogy most a nagybankok példájára, ők is *fiókokat* alapítanak a vidéki városokban. Egész sereg filmkölesznő-vállalat is alakult, melyek mind kitűnően jövedelmeznek. A filmkölesznő vállalatok jövedelmezőségét bizonyítja, hogy a napokban egy szerény kis tőkével, pár ezer koronával létesített ilyen vállalat, az Unio filmkereskedelmi és kölcsönző-vállalat 150,000 koronáért cserélt gazdát.

(—) **A mágnács csoport vasművei.** Dalbósc, Bozovics és Orsova között, az Almás-

völgyében már évtizedek óta ismertek a völgybevágásokban felszínre kerülő hatalmas vasérctelepek, de kiaknázásukra eddig senki sem gondolt, mert az uttalan vadonból alig lehetne az érceket kiszállítani. Pedig a közelben levő vasipari telepek egyre jobban megérik a vasérchiányt. Az államvasutttársaság be is szüntette az aninai kohó üzemét és a vasolvasztást *Resicán* központosította, mert az aninai kohó nem tudta elegendő vasércet ellátni, a leégett nadrági kohótelepet pedig épen azért nem építik fel, mert vasércet amúgy csak nagy áldozatok árán tudták ellátni és ezzel a bajjal küzdök a ruszka-bányai vasmű is. Néhány év előtt az államvasutttársaság megpróbálkozott az *Almás-völgyében*, de de a bozovicsi hágón csak nagy költséggel tudták az érceket átszállítani és ez a kísérlet is abbamaradt. Végre a múlt évben az ugynevezett mágnács csoport rájött arra, hogy az almásvölgyi érceket nagyon kényelmesen le lehet szállítani Orsovára és néhány kisebb sodronykötél-pálya által segíteni lehet a szállítási bajokon. Ugyancsak a múlt évben le is foglalták az almásvölgyi vasérctelepeket és megkezdték a feltárásokat. Időközben az a kellemes meglepetés érte a csoportot, hogy *Ruszkabánya* közelében is találtak gazdag vasérctelepeket és most már nagy erővel feküdtek neki az előmunkálatoknak, úgy, hogy ma már a feltárások elég biztosítékot nyújtanak egy nagyarányú kohóüzem létesítéséhez. Ezek alapján a csoport *Orsován* már telket is vásárolt az építendő kohó céljaira és még a tavasz folyamán meg is kezdik a kohó építését.

Budapesti gabonatözsde

A határidőpiacon a kedvező időjárás és jobb vételjelentések folytán délelőtt nagyon lanya volt az üzlet, mert a helyi spekuláció nagy mennyiséget bonyolított, később azonban fedező vásárlások folytán javult az irány. Egy órákor a következők voltak a záróárfolyamok:

Busa áprilisra	11.88—11.89
Busa októberre	11.61—11.63
Ross áprilisra	9.61—9.62
Ross októberre	9.62—9.63
Tengeri májusra	7.62—7.63
Tengeri júliusra	8.71—8.72
Zab októberre	9.21—9.22

A budapesti értéktözsde

Június 5. A mai előtözsden elejétől végig igen szilárdan folyt a vásár. A spekulánsok a politikai helyzetet javulását remélik és nagy kedvvel vásárolták a papirokat. A forgalom megelégnült, az árnívó az egész vonalon emelkedett. Ezuttal a vezető bankok is kitétek magukért és nagy tételben vásároltak, ami a kuliszt, amely a papirokkal tartozik, visszavásárlásra kényszerítette. A nemzetközi piacon a magyar hitelrészvény, a helyi piacon valamennyi érték tetemesen emelkedett és szilárdan zárult. A készárupiac forgalma pangott, ismét a készpénz-papírértékeket favorizálták. A zárlat kedvező volt. — Kötöttek:

Osztrák hitel	638.75—639.—	Viktória	—.——.—
Magyar hitel	833.——835.50	Pannónia	—.——.—
O. m. államv.	728.50—730.—	Weitzer	—.——.—
Jelszóbank	463.75—465.—	Beocsini	—.——.—
Lezámlatóbank	545.——545.50	Salgótarjáni	748.——754.—
Rímamurányi	761.50—764.—	Alt. közsén	960.——968.—
Köszti villamos	783.——785.25	Ujlaki	—.——.—
Városi villamos	419.50—420.—	Gans vasöntő	—.——.—
Hesai bank	805.——	Magyar villam.	—.——.—
Magyar bank	674.——677.75	Atlantika	312.50—314.—

Dijbiztosítás: Osztrák hitelrészvényből holnapra 3—4 kor nyolc napra 6—8 kor., június végére 22—24 korona.

A bécsi börze. A mai előtözsden a kötések a következők:			
Osztrák hitel	638.25—	Osztr. államv.	745.75—
Magyar hitel	833.50—	Déli vasút	106.50—
Anglo-bank	828.75—	Rímamurányi	767.50—
Bankverei	531.25—	Márka készp.	118.05—
Unio-bank	611.50—	Ultimóra	118.——
Länderbank	531.——	Skoda	708.——

Felelős szerkesztő Pásztor József

Lapkiadó-tulajdonos a Délmagyarország hírlap- és nyomdávállalat

Nyomtatta a Délmagyarország hírlap- és nyomdávállalat Szegeden, Korona-utca 15. (Bokor-palota)

VASUTI MENETREND

Érvényes 1912. május 1 től.

A Szeged állomáson.

Indulás:

Budapest felé: K. exp. 325. Sz. v. 145. Gy. v. 605. Sz. v. 430. Gy. v. 954. Sz. v. 840. T. v. sz. sz. 211. Gy. v. 311. Sz. v. 110. Sz. v. 515. Sz. v. 730.

Temesvár felé: Sz. v. 926. Gy. v. 141. Sz. v. 255. T. v. sz. sz. 116 (Nagykikindáig). Sz. v. 540. Gy. v. 614. Sz. v. 210. Szv. 425. K. expr. 246.

Nagy-Becskerek—Károlyháza felé: Sz. v. 155. Sz. v. 457. Motor 956. Sz. v. 1150. Szv. 227. Sz. v. 622

Arad felé: Sz. v. 256. Motor 542. M. v. 1020. Gy. m. 1235. Sz. v. 322. Motor 436 (Mezőhegyesig). Gy. m. 633. M. v. 725 (Makóig).

Érkezés:

Budapest felől: Sz. v. 1203. Gy. v. 1135. Sz. v. 210. Sz. v. 716. Gy. v. 608. Sz. v. 1029. Sz. v. 114. Gy. v. 135. Sz. v. 537. Sz. v. 737 (Kecskemétről). K. expr. 240.

Temesvár felől: K. expr. 320. Sz. v. 1257. Gy. v. 948. Sz. v. 736. Gy. v. 305. Sz. v. 1229. Sz. v. 457. Sz. v. 748.

Nagy-Becskerek—Károlyháza felől: Sz. v. 720. Sz. v. 941. Sz. v. 1200. Sz. v. 104 (Csókáról). Sz. v. 254. Sz. v. 557. Sz. v. 1234.

Arad felől: Gy. m. 924. Sz. v. 1137. Motor 146. Motor 351. Gy. m. 242. M. v. 632. Sz. v. 921. M. v. 521 (Makóról). M. v. 753 (Mezőhegyesről).

A Szeged-Rókus állomáson.

Indulás:

Nagyvárad felé: V. v. 800 (Békéscsabáig). Sz. v. 320. M. v. 655 (H.-M.-Vásárhelyig). Sz. v. 1059. Sz. v. 244. M. v. 350 (Gyuláig).

Szabadka felé: Sz. v. 258. Sz. v. 814. Sz. v. 1130. Sz. v. 312. Sz. v. 440. T. v. sz. sz. 653. Sz. v. 1020.

Horgos és Zenta felé: Sz. v. 400. V. v. 126.

Szeged-Rókus állomásról Gombosra érkezik Sz. v. 750. Sz. v. 109. Sz. v. 422. Gy. v. 808.

Gombosról indul Bosznabrodra: Sz. v. 251. Sz. v. 810. Sz. v. 119. Sz. v. 437. Gy. v. 809.

Bosznabrodra érkezik: Sz. v. 236. Sz. v. 656. Sz. v. 855. Gy. v. 1045. Sz. v. 411. Sz. v. 621.

Bosznabrodából indul Gombos felé: Sz. v. 900. Sz. v. 1146. Gy. v. 530. Sz. v. 735. Sz. v. 931. Sz. v. 110.

Bosznabrodából Gombosra érkezik: Sz. v. 1208. Gy. v. 805. Sz. v. 1021. Sz. v. 315. Sz. v. 723.

Érkezés:

Nagyvárad felől: Sz. v. 1045. V. v. 740 csak Békéscsabáról. Sz. v. 422. Sz. v. 1101. Sz. v. 946. Motor 243. M. v. 520 (Hódmezővásárhelyről).

Zenta—Horgos felől: V. v. 852. Sz. v. 605.

Gombos felől Szeged-Rókus állomásra érkezik: Sz. v. 725. Sz. v. 1048. Sz. v. 239. Sz. v. 753. Sz. v. 1021. Sz. v. 1213. Sz. v. 355.

Közvetlen kocsik közlekednek:

Budapest nyugati p. u.—Orsova között. I—II. osztály. Budapestről indul 1015.

Budapest nyugati p. u.—Pancsova között. (Szeged—Karlova—Nagybecskereken át), I—II. osztály. Budapestről indul 1015. Pancsováról indul 317.

Szeged—Békéscsaba között. I—III. osztály. Szegedről indul 613. Békéscsabáról indul 434.

Rövidítések magyarázata. A nagyobb szám az órát, a kisebb a perceket jelenti. Esteli 6 órától reggeli 6 óráig éjjel van; ezen időszakba eső érkezéseket vagy indulásokat a perczszámok aláhúzásával jeöltük. — Sz. v. = személyvonat, Gy. v. = gyorsvonat, M. v. = motorvonat, V. v. = vegyesvonat, K. expr. = keleti express, T. v. sz. sz. = tehervonatszámjelöléssel.

Vigszinpad Kabaré

Horváth Mihály-utca 8. :: Telefon 10-10.

Junius elseji fényes műsora:

Bácskai Sándor, az ország legjobb groteszk komikusa.

Sugár Elza, Szeged kedvence a Steinhardt mulatóból.

Szép Erzsí, a legszebb kabaré művésznő.

Les Carabius, az ország legjobb akrobatikus táncosai.

Virágh Jenő, a Royal-orfeum házi komikusa.

Várdai Terike, az ország egyetlen bariton énekesnője.

Bros. Browning, kerékpár-művészek. A berlini Wintergartenből, kik mutatványsszámaikkal a közönséget bámulatba ejtik.

Váradi Adél, disense.

Baranyai Józsi, az ország legjobb táncművésznője.

Fodor Ernő, szalon-táncoskomikus a fővárosi orfeum v. tagja.

Arany Sári, Szeged kedvence.

Tubay Aranka, kabaré-művésznő.

Szabados Katica, kuplé énekesnő

Aldor Adolf, Steinhardt utánzója.

Krasznay Illi, előadó művésznő.

A felolvasónő.

kacagató bohózat.

SZEMÉLYEK:

Mayer Bácskay Sándor Varrónő Berkes Irma
Mayerné Viola Giza Ifj Mayer Vas Ferenc

Előadás után 1 óráig Tabarin. Szabad bemenet.

Előadás kezdete pont kilenc órakor.

Étkezni már nyolc órakor lehet.

Jegyek előre válthatók Pető Ernő dohánytözege és Békei-féle hírlapirodában. Összes kedvezményes jegyek a Vigszinpad Kabaré irodájában kaphatók, bármely időben. 2991

Ezen észrevételek a fenti határidő alatt írásban a Szeged m. kir. pénzügyigazgatósághoz nyújtandók be, utóbb pedig a Szegeden működő adóközvetítő bizottságnál írásban vagy élőszóval előterjeszhetők.

Felhívjuk tehát az érdekeltek, miszerint az adójuk tárgyalási határnapjára nézve szerzendő tájékoztatásuk céljából a most közszemlére tett adóköszámítási javaslatokból az adójuk tételszámát maguknak kijegyezzék.

A tárgyalások pedig — minden nap reggel 8 órától kezdődőleg — az Iskola-utcai régi gimnázium épületében f. évi június hó 17-ik napjától, az alább következő sorrendben és napokon fognak megtartatni és pedig:

1912. évi június hó 17-én 9134—9340. lajstrom-tételszámig föld- és jogbérlet;

1912. évi június hó 18-án 9341—9401. lajstrom-tételszámig aranyművesek, órák, asztalosok, bérkocsisok, borbélyok, cement- és műkökésztők, cipészek, csizmadia és papucsosok;

1912. évi június hó 19-én 9402—9455. lajstrom-tételszámig cukrászok, előnyomdás, fazekasok, tálások, fuvarosok, hajkenőcskészítők, hentesek, mészárosok, husárosok és műköszőrűsök;

1912. évi június hó 20-án 9456—9498. lajstrom-tételszámig koresmárosok, bormérők, szállodások, kávék, kocsigyántók és kovácsok;

1912. évi június hó 21-én 9499—9553. lajstrom-tételszámig harisnyakötők, lakatosok, mérlegkészítők, malmosok, mechanikusok, mosók és vasalók, pékek és sütők, rézöntők, ruhatisztítók, férfi- és nőiszabók, szobafestők, mázolóok és szücsök;

1912. évi június hó 22-én 9554—9598. lajstrom-tételszámig bőr- és sörkereskedők, eséplőgépek, déligyümölcsárúsok, divatáru-, rőfös-, rövidáru- és ruhakereskedők, dohánytözsdek, fa- és szénkereskedők, halászok, kertészek, virágárúsok, kávémérők és kifőzők;

1912. évi június hó 24-én 9599—9674. lajstrom-tételszámig kofák, piacárúsok, marha-, ló- és sertésalkuszok, magántanítónők, mutatványosok, papir- és könyvkereskedők és pálinkafőzők;

1912. évi június hó 25-én 9675—9737. lajstrom-tételszámig ruhakereskedők, szatócok, vegyeskereskedők és lisztkereskedők;

1912. évi június hó 26-án 9738—9797. lajstrom-tételszámig szikvizgyárosok, szőnyegkereskedők, szülésznők, tápintéztulajdonosok, tantergyáros, temetkezési vállalkozók, terménykereskedők, tükörfoncsorló, tükörkereskedők, ügynökök és ügyvédek;

1912. évi június hó 27-én 9798—9840. lajstrom-tételszámig zsákkölesznők, zsibárosok, vállalkozók, építésszek és vegyes foglalkozásúak;

1912. évi június hó 28-án a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok üzleti és III. oszt. kereseti adózások kivételése.

Végül megjegyeztetik, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek 1912. évre kirovando adójavaslatai folyó évi június hó 18-tól június hó 25-ig lesznek a városi adóhivatal helyiségében 8 napi közszemlére kitéve.

Szegeden, 1912. évi június hó 5-én.

A városi adóhivatal.

Társat keresek.

Célszerű találmányomnak szabadalmaztatására kevés összeggel. ———— Cim a kiadóhivatalba.

Legnagyobb választékban kaphatók

Külön osztály mérték után!

nyári öltönyök, lüsterkabátok, mosó-öltönyök és legszebb gyermekruhák

Külön osztály mérték után!

FÖLDES IZSÓ Kárász-utcai ruhaüzletében

Telefon
836

Legszebb
Legolcsóbb

Nyomtatványok

leggyorsabban a "Délmagyarország" nyomdájában készülnek

Könyvek vezetését

a nap bármely szakában elvállal szakavatott könyvelő. Cim a kiadóhivatalban.

3005

Középiskolát végzett fiúk tanoncúl

fizetéssel azonnal felvétetnek

Délmagyarország
könyvnyomdában

Szeged szab. kir. város adóhivatalától.

15004/912. adóhiv. sz.

Hirdetmény.

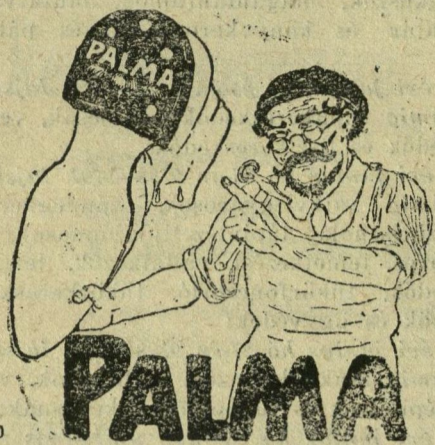
A haszonhajtó foglalkozást vagy üzletet folytató III. oszt. kereseti adó fizetésére kötelezett új adózók 1912. évre kirovando III. oszt. kereseti adójára vonatkozólag a szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság által készített *kiszámítási javaslatokat kiténtető lajstromok* az 1883. évi XLIV. törvénycikk 18. §-a értelmében *folyó évi június hó 8-tól kezdve, bezárólag június hó 15-ik napjáig* a városi bérházban levő adóhivatali helyiségben

8 napi közszemlére

kitétetnek oly célból, hogy azokat mindenki megtekinthesse s az őt vagy másokat illető javaslatokra nézve netáni észrevételeit megtehesse.

A mesterdalnok . . .

Cipőm szép és tökéletes,
Benne járni élvezetes,
Mert ha cipőt szegzek, varrok
Rajt' van

kaucsuk-sarok

**A Délmagyarország apróhirdetéseit
A révén biztos siker érhető el**

Magyar királyi államvasutak igazgatóságától.

104007/912 C. III. szám.

2878

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak személydijszabásának új kiadása.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságának közlése szerint 1912. évi július hó 1-én a nevezett vasutak vonalain új személydijszabás (II. Rész), továbbá új „Magyar vasúti személy és podgyászdijszabás“ (I. Rész) lép életbe, melyek által az ezen vasutakon 1910. évi január hó 1-től érvényes személydijszabások (I. és II. Rész) hatályon kívül helyeztetnek.

Ezen új dijszabásokkal a menetdíjak részben felemeltetnek, részben leszállítatnak, a dijszabási határozmányok pedig többféle korlátozó határozmány kiküszöbölése mellett egyszerűsíteni fognak.

A menetdíjfelemelések mérve az eddigi szomszédos forgalomban, — melynek határa 20-ról 30 kilométerre kitolatik, — továbbá általában a személyvonatok III. kocsiosztályában enyhébb lesz.

Menetdíjleszállítások az eddigi 24 órás jegy érvénytartam korlátozás mellett tényleg fizetett menetdíjakkal szemben a nagy távolságok több viszonylatában fognak beállani.

Ugyanezen időponttal megfelelően fel fognak emeltetni a bel és külföldi közvetlen személydijszabások mindazon menetárai is, amelyeknél a magyar kir. államvasutak akár mint indulási, vagy rendeltetési vasut, akár mint átmenő pálya érdekelve vannak.

A bel és külföldi közvetlen személydijszabásokban beálló ezen menetárfelemelések részben új dijszabások, részben pedig dijszabási pótlékok kiadása által fognak érvényesíteni.

A magyar kir. államvasutak jelenlegi személydijszabása szerint érvényes 30 lapos mérsékelt áru menetjegyfüzetek érvényessége 1912. évi unius hó 30-án éjjelkor megszűnik s a jegyfüzetek ezen időn túl fennmaradó (el nem használt) szelvényei a jegyfüzet kiadó állomáson — legkésőbb az 1912. évi december hó 31-ig — készpénzben visszafognak váltatni.

Budapest, 1912. évi április hó 11-én.

Marx, elnök

Egészségesek és betegek!

A vizsgógymód edz és gyógyít idegesség, agy- és szívbántalmak, álmatlanság, emésztési zavarok, köszvény csusz stb. sikerrel kezelhetők a Wagner-fürdő külön férfi és női gyógyosztályában. — Kipróbált kezelő és kezelőnő.

Gőzköd- és zuhany-fürdőnk is a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánljuk.

BRAUN VIKTOR

villanyfelszerelési vállalata ·· Telefon 11-77.
SZEGED, VÁR-U. 7. (A POSTÁVAL SZEMBEN.)

A legjutányosabban kaphatók raktárról: Vezetékek, kábelek. Csillárok. Asztali, izzó- és zseblámpák. Ivlámpák. Szénrudacsok. Villamos motorok és Dynamógépek. Dinamó- és motorkefék. Az összes villamos felszerelési cikkek. Legjobb kivitelben készül költségvetésileg: Villamos világítás. Jelző és telefon. Villámhárító. Induktoros villamos órák. Erőátviteli berendezések. Accumulator - telep. Közlőművek. Villamos személy-felvonó (Lift.)

Állandó csillárraktár

WEINBERGER S.

angol uri szabó

Alapított 1896-ik évben

SZEGED,

Kelemen-utca 2. sz. alatt.

Hazai és külföldi különlegességek nagy választékban.

Tanuló lányok

azonnali fizetéssel felvétetnek a Délmagyarország kiadóhivatalába.

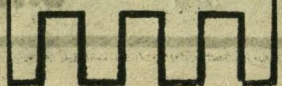
HIRDETÉSEK

felvétetnek a

Délmagyarország

részére

a kiadóhivatalban

"OLLA"
bebizonyított
legjobb higiénikus
GUMMI-
különlegesség
Teljes Jótállás.
Mindenütt kapható.
Arjegyzők ingyen.
OLLA-gummi gyárából
Wien II.
Prater-
strasse 57

"OLLA"
több mint 2000
orvos által leg-
megbízhatóbb-
nak van ajánlva
Kapható minden
gyógytár-
ban, jobb
drogueriában
stb. 2 évi
jótállás

Ára tucatanként 4, 6, 8 és 10 korona. — Követelje azonban hogy szállítója önnek csak OLLA-t adjon és ne engedjen magának csekélyebb értékű silány utánzatot mint „ép o'y jót“ feldicsérni. — Az elárúsító helyek kimutatását és árjegyzéket ingyen küld az OLLA gummi gyár Wien, II/306, Praterstrasse 57.

SZEGEDEN KAPHATO: Vajda Imre és Társa, Varró Béla, Sandor Henrik, Barsay Károly, Frankó Andor Frankl Antal, Gyuritzza Lipót. 2196

Ha méltányos

azért szépen ki-
állított nyomtat-
ványokat akar,

hívja föl a 836-ot

Alapított 1880-ban.

Alapított 1880-ban.

Landesberg Mór

első szegedi villanyerőre berendezett
cement-, gipsz- és terakotta-áruk gyára

aszfalt-vállalat.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, mint terrazzót, csatornázást, betonozást, agyag- és cementesövezést és nedves falak szárítását, gyárhelyiségek stb. aszfaltozását. — Saját gyártmányu mindenféle alaku s színű cement- és márvány mozaik lapok.

Szobrász műterem. Gipsz, cement, műkő és teracotta szobrásmunkák :: :: :: ::

Márványpótló műkölépcsők.

Pihenők, lábazatok, ballustrádok

csiszolva és fényezve.

Cserépkályhák nagyválasztéku raktára

Építő anyagok!

A beocsiui román- és portland-cement kizárólagos képvisellete. Darabos és oltott mész waggonszámra is bármely állomásra.

Aszfaltanyag. Aszfalt-fedőlemez. Nádfonatok.

Kátrány-fedőlemez. Homlokzati köpor.

Tűzálló agyag és téglá. Karmantus betoncsövek.

Rabitz köfalak. Kőagyagcsövek. Fayence lapok.

20862/1912. tan. szám.

Ösztöndíj pályázati hirdetmény.

Szeged szab. kir. város tanácsa az alább következő ösztöndíjakra pályázatot hirdet:

1. *Dáni József-féle* 4000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi 160 (Egyszázhatvan) kor. kamata.

Pályázhatnak belvárosi elemi iskola 4. osztályát végzett róm. kath. vallású, szorgalmas, jó magaviseletű tanulók.

2. *Juhász György és neje, Priváry Juliánna* féle

a) 2000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi két 40—40 koronás kamata.

Pályázhatnak iparostanoncok oktatásával foglalkozó tanítók.

b) 4000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi négy 40—40—40—40 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi felső vagy belvárosban lakó és elemi iskolába járó szegedi illetőségű, római kath. vallású, szegénysorsu fiú és leánytanulók.

c) 2000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi két 40—40 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi városi iskolába járó, szegedi illetőségű róm. kath. vallású, jó magaviseletű és előmeneteli szegénysorsu iparostanoncok.

3. *horgosi Kárász Anna-féle* 1912. évi szeptember 1-vel megnyíló

a) 20,000 koronás alapítvány évi 800 korona árva fiúk számára tett kamata;

b) két 20,000—20,000 koronás alapítvány évi 800—800 korona árva leányok számára tett kamata.

Pályázhatnak szegedi illetőségű vagyontalan, magyar honpolgár szülőktől származó, Szegeden polgári vagy középiskolába járó, vagy valamely hazai felsőipariskolába átment, vagy átmenendő, rendes látogató, szorgalmas, jó magaviseletű fiú, illetve leánytanulók.

Az alapítvány a feltételek igazolt fennállása esetén pályavégeztéig megtartható.

4. *Rózsa Ferenc-féle* 1912. évi szeptember 1-vel megnyíló és feltételek fennállásának igazolása esetén iskola végeztéig megtartható öt 200—200—2000—200—200 korona kamata.

Pályázhatnak szegedi illetőségű, esetleg 10 év óta itt tartózkodó városi vagy állami szolgálathoz álló szülőktől származó róm. kath. vallású szegénysorsu. Hittanból jeles és a többi kötelezett tárgyaknak legalább feléből jeles érdemjegyet nyert s a helybeli városi főgimnázium, polgári fiú, vagy felsőkereskedelmi iskolába járó jó magaviseletű tanulók.

5. *Rózsa József-féle*

a) 4000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi 120—120 koronás kamata.

Pályázhatnak Szeged város szolgálatában álló, legtöbb eredményt felmutatni tudó tanítók, kik ezen kamatokban négy éven belül nem részesültek.

b) 2000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi 120 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű, szegénysorsu, szorgalmas magaviseletű tanítóképző-intézeti tanulók.

c) 4000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi két 120—120 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű, szegénysorsu, szorgalmas, jó magaviseletű szegedi elemi iskolai tanulók, kik tanulmányaikat folytatni óhajtják.

d) 2000 koronás alapítvány 1911—912. tanévi 120 korona kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű, helybeli reáliskolába járó, tanulmányaikat folytatni szándékozó, szegénysorsu, szorgalmas, jó magaviseletű tanulók.

e) 4000 koronás alapítvány 1912. évi szeptember hó 1-vel megnyíló, a feltételek fennállásának igazolása esetén pályavégeztéig megtartható évi 240 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű, szegénysorsu, szorgalmas, jó magaviseletű, városi főgimnáziumot végzett tanulók, kik tanulmányaikat felsőbb iskolában folytatni óhajtják.

f) 4000 koronás alapítvány 1912. évi szeptember 1-vel megnyíló s a feltételek fennállásának igazolása esetén pályavégeztéig megtartható évi 240 korona kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű és illetőségű, szegénysorsu, kiváló képességű és szorgalmu szegedi felsőkereskedelmi iskolai tanulók.

g) 4000 koronás alapítvány 1912. szeptember 1-vel megnyíló s a feltételek fennállásának igazolása esetén a tanulmányok végeztéig megtartható 240 korona kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű és illetőségű, szegénysorsu, kiváló szorgalmu és jó erkölcsű, magaviseletű fa- és fémipari szakiskolai tanulók.

h) 4000 koronás alapítvány 1912. szeptember 1-vel megnyíló s a feltételek fennállásának igazolása esetén a tanulmányok végeztéig megtartható 240 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi születésű és illetőségű, szegénysorsu, kiváló szorgalmu és jó magaviseletű, más ösztöndíjat nem élvező, helybeli főreáliskolát végzett s innen a műegyetemre felmenő tanulók.

i) 4000 koronás alapítvány 1912. szeptember 1-vel megnyíló s a feltételek fennállásának igazolása esetén tanulmányuk végeztéig megtartható 240 koronás kamata.

Pályázhatnak oly szegedi születésű és illetőségű, a városi gimnázium VIII. osztályát

végzett főiskolai tanulók, ki szegénysorsu, kiváló szorgalmu, jó magaviseletű és más ösztöndíjat nem élvez.

6. *Sári Mihály-féle* alapítvány 1912. szeptember 1-vel megnyíló s a feltételek fennállásának igazolása esetén iskola végeztéig, illetve újabb kérelem és adományozás után pályavégeztéig élvezhető évi 374 korona 35 fillér kamata.

Pályázhatnak szegedi illetőségű, jó előmeneteli és magaviseletű róm. kath. vallású oly vagyontalan ifjak, akik valamely szegedi középiskola (főgimnázium, főreál, felsőkereskedelmi) vagy akadémia jellegű felsőbb tanintézet rendes tanulói és más ösztöndíjat nem élveznek.

7. *Szabados János-féle* 40000 koronás alapítvány 1911—912. tanév 160 koronás kamata.

Pályázhatnak szegedi illetőségű, vagyontalan, szegedi leányiskolát legalább jó eredménnyel végzett oly leányok, — hitfelekezetre való tekintet nélkül — akik tanulmányfolytatás céljából felsőbb tanintézetbe tényleg beiratkoztak.

A pályázati kérvények Szeged szab. kir. város tanácsához címzendők, a pályázati feltételeket igazoló bizonylatokkal felszerelendők — rajtuk az elnyerni szándékolt alapítvány és a kérelmező lakáscíme feltüntetendő, — ezen adatokat nem tartalmazó, kellően fel nem szerelt kérvények nem vétetnek.

Pályázati határidő 1912. évi június 20-án déli 12 óra, mely időre a 2. a) pont alatt levő alapítványra pályázók az iparostanonciskola igazgatóságához,

az 5. a) pont alatt levő alapítványra pályázók kérvénye az iskolaszékhez, az 5. g) pont alatt levő alapítványra pályázók kérvénye a fa- és fémipari szakiskola igazgatóságához,

a többi alapítványra pályázókazilletékes iskolaigazgatóságához, illetve főiskolai hallgatók részéről közvetlenül a tanács iktató hivatalba nyújtandó be.

Az egyes alapítványokra vonatkozó bővebb felvilágosítások az illetékes iskolaigazgatóságoknál, illetve a főiskolai hallgatókat illetőleg a városi tanács közművelődési — IV. — ügyosztályában dr Szendrey Jenő h. osztályjegyzőnél (Bérház, II. emelet 1. ajtó) délelőtt 11—12 óráig nyerhetők.

Szeged szab. kir. város tanácsának 1912. június hó 3-án tartott üléséből.

Lázár György dr
polgármester.

3020

**Középiskolát végzett fiúk
tanoncul fizetéssel felvétetnek a
Délmagyarország nyomdájában.**

Megnyilt az ujszegedi vigadó!

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy az ujszegedi Vigadót megnyitottam. Minden pénteken kitűnő HALPAPRIKÁS, katonazene mellett. Halestélyek, társasébedek és vacsorák bármely napon rendelhetők. Friss kőbányai sör! Kitűnő asztali és csemegeborok! Pontos kiszolgálás! Abonenseket elvállalok. — A t. kö-

zönség b. pártfogását kéri 2983

tisztelettel Szalay Lajos vendéglős

A szegedi bankegyesület részv. - társ. zálogintézete

a színháznál szemben

A legelőnyösebb kamattal nyújt kölcsönt arany, ezüstre, ruhaneműekre, értékpapírokra és tőzegrúkra.

Szegedi Bankegyesület Részvénnytársaság Zálogosztálya, Szeged

BOROLIN
SŐSBORSZESZ HAZISZER.
KIVÁLÓ FERTŐLTETŐ HAZISZER.GUMÓKÓROS IDEG ÉS IZOM FÁJDALMAK

2.50 ÜVEGENKÉNT. 2 Kor. ÜVEGENKÉNT.

FEJFAJÁS, FOGFAJÁS, GUMÓKÓROS IDEG ÉS IZOM FÁJDALMAK, IZMILETI LÖB, IDEGSÁBA, REUMA, CSÜZ, MŐSZÉNY, ISCHIÁSZ, FÁGYÁS, ÉGÉS, HAZISZER.

BOROLIN-GAR BUDAPEST I. MARGIT RAKPART 45. TELEFON 134-22 INTERURRA

Minden szó egy-ri hirdetése 4 fillér, a cím-szó, valamint minden vastagabb betűből szedett szó duplán számítódik. Tíz szög terjedő apróhirdetésnek az ára 40 fillér, 15 szög 60 fillér, 20 szög 80 fillér, minden további szó 3 fillér. Apróhirdetések csak a díj szükséges lefizetése ellenében közölhetők.

APRÓ HIRDETESEK

A hirdetés alatt álló kis szám alapján meg tudható a cím a kiadóhivatalban. Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha válaszbélyeg mellékelve van.

Apró hirdetéseket postatalványokkal lehet feladni, a szelvényen a szöveg könnyen elír. Apró hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal SZEGED KORONA-UTCA 15. SZÁM.

A Délmagyarország apróhirdetési-levelezőlapjai kaphatók 10 szög 40 fillér, 15 szög 60 fillér, 20 szög 80 fillérért:

Békei hirlapirodában, Klgyó-utca.

Mihályfi-léle Kecske-irafik, Iskola-utca.

Nagy-lőcsde, Kársz-u.

Pető Ernő, Széchenyi-tér.

Ozveggy Karg Józsefné, Széchenyi-tér.

Seameth Aurélla, Kársz-utca.

Ozveggy Halmos Jenőné, Széchenyi-tér.

Steiner Emma, Kelemen-utca 5.

Seabó Józsefné, Bástya-utca, Kass-vigadóval szemben.

Szántóné, Kelemen-utca

Szederer N., Kossuth La-jos-sugárút 1.

Levelezőkrenyeink a következő helyeken vannak elhelyezve:

Bartos Lipót könyvkereskedő, Kársz-utca

Özv. Kargné, Széchenyi-tér.

Seameth Aurélla, Kársz-utca

Ifj. Árvay Sándor, Kársz-utca

Özv. Halmosné, Széchenyi-tér

Az apróhirdetések díja a levélbélyegeken is beküldhető.

A jellegű leveleket csak az ellenőrzési szelvény felmutatásának adja ki a kiadóhivatal.

A jellegű leveleket, ajánlatokat a felületet posta útján is elküldjük bárhová, ha a hirdető ebből kívánságát a hirdetés feladása alkalmával kifejezi és a megfelelő postadíjat előre fedi.

A kiadóhivatalba a következő jellegűre érkeztek levelek Szobaleány Az igazolt címzettek kéretnek a leveleket átvenni.

Levelezés.

Csevegő menyecske. Levél ment a kívánt helyre. 1-523

Azon bájos kis médkét, kit tegnap a Belvárosi kávéház-tól a lakásáig kísértem, kéri imádója, hogy hol és mikor ismerhetném meg. Levelet a kiadóba kérek „Titkos imádó” jellegre. 1-184

18 éves barna csinos szobaleány vagyok, szeretnék megismerkedni olyan urral, ki némi költséggel segítene. Kor nem nagyon határoz. Levelet „Hamis kis lány” jellegre a „Délmagyarország” kiadóba kérek. Este 10-től reggelig szabad vagyok. 1-191

E. Két hétig beteg voltam, azért nem adtam hírt magamról. Minden szabad percemben gondolatom, érzésem magánál van. Ironikus a sors. Most, éppen most kell ily távol és messze lennünk, mikor... Már én nem is hiszek semmi-ben. Vigasztaljon meg. Ezer üdvözlét és készség. P... 1-154

Hölgyek! Keresem oly asszonyka vagy leány meleg barátságát, kinél kellemes, szerény otthon található. Levelet a kiadóba kérek „Engedelmis barát” jellegre. 1-677

Nagyműveltségű ur-embert (50 év körül) keres közép-korú ur nő kíséretül. Kiadósunk közös. Levelet „Független” jellegre a kiadóba. 1-410

Hölgyet havi 20 koronával támogatna ur ember. Választ lakim és idő megjelölésével „Állandó” jellegre a kiadóba kérek. 1-248

Szegedi vagy szabadkai csinos, nyulánk természetű, fiatal hivatalnoknőt, irodistát, nevelőnőt vagy intelligens varrónőt keres barátnőül magassbb rangú jómódu hivatalnok, ki barátnőjét anyagilag szívesen támogatná. Szíves ajánlatokat a kiadóba kérek „Okosan” jellegre. Diszkrétitót becsület-beli dolognak tekintem. 1-848

Házasság.

Házasság! 19 éves polgárleány 500.000, huszonkét éves kisasszony 160.000, huszonöt éves árvaléány 40.000 korona vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy óhajt férjhez menni. Komoly szándéku urak irjanak e címre: Davidovics Ferenc Budapest, Erzsébet-körút 16. Telefon.

Szerencsés asszony lesz, aki menyasszonyi kelengyét Soós Lajosnál szerzi be, mivel nála készülnek a legjobb női-, férfi- és gyermek-fehérneműek. Oroszlán-u. 14., Iskola-u. 11.

Alkalmazás.

Intelligens fiuk nyomdásztanoncul felvétetnek a „Délmagyarország”-nyomdába Korona-utca 15.

Felsőruha varrónő ur hához kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Tanulóleányok azonnali fizetéssel felvétetnek a „Délmagyarország” kiadóhivatalában, Szeged, Korona-utca 15. szám alatt.

Oktatás.

Francia társalgási leckéket adna — kizárólag hölgyeknek — párisi uriaszony könnyű módszer. Cím a kiadóhivatalban.

Angol nyelvoktatás!!

Angolul tanít per-fekt angol nyelv-tanár. — Címe a kiadóhivatalban. 1

Társ.

Társat keresek célszerű találomnyomnak szabadalmaztatására kevés összeggel. Cím a kiadóhivatalban.

Ne írja ki

a kapujára, ha kiadó lakása van, mert sok fölösleges zaklatást tudt magára a lakóra. — Hirdessen a

DELMAGYARORSZÁG

apróhirdetésének berlet rovatában és minden alkalmatlanság nélkül kaphat kedve szerinti lakót.

Bérlet.

Négy szobás lakás fürdőszobával és minden mellék-helyiséggel azonnal kiadó. Tudakozható dr Rottenberg Pál ügyvédi irodájában Kö-csey-utca 13.

Szép tiszta kis lakás, szoba, konyha hozzátartozóval jutányos árért kiadó. Petőfi Sándor-sugárút 54. Villamos megálló.

Külömfélék.

Legszébb és legolcsóbb nyomtatványok leggyorsabban a „Délmagyarország” nyomdájában készülnek.

Elűnt kisfiu. Imri Béla ez-elűt 3 évvel nyomtalanul el-űnt, nagyon kéri a fájdalmas szívű anyja, ha tud róla valaki jelentkezzen a városi bérház házmeesterénél, hol 200 korona jutalmat kap.

Csipke-

és szövetséggyöngyök különös gonddal vegyileg tisztítottak olcsó árak mellett és rövid idő alatt

LUCCA JÓZSEF

kelmefestő és vegyztisztítónál

Laudon-utca 9., Valéria-tér sarok. Telefon 994.

Gizella-tér 3. sz., Balogh-palota. Telefon 1055.

Fiókküzet: Zenta, Főtér. Zenta és Vidéke Takarékné házában. 2383

A vilamos vasúti jegyekre hirdetéseket felvesz a „Délmagyarország” kiadóhivatala Szeged, Korona-utca 15. Telefon 836.

Tyukszem gyökere-sen eltávolítható a Leinzinger-féle tyukszemirtó-val. Üvegje 70 fillérért kapható Leinzinger Gyula gyógyszer-tárjában Szeged, Széchenyi-tér. 5

Ha venni vagy eladni akar valamit, ha pénzre van szüksége, hirdessen a „DELMAGYARORSZÁG” apróhirdetési rovatában, hol biztos sikert ér el. — Kiadóhivatal: Szeged, Korona-u. 15.

Akar Ön szellemes lenni? Akar a társaságban tekintélyhez jutni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Olvassa el a *Társalgás Művészete* (Ellenállhatatlanság titka) című rendkívül érdekes könyvet! *Megírja ebből*, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, fellebbvalót egyaránt meghódítsa! A könyv *korrekt utmutatója* lesz az élet minden helyzetében, bálon, banketten, esküvőn, színházban és mindenütt, ahol társaság van jelen. Tartalomjegyzéket *ingyen* (diszkrétén) küld *Deák*, Budapest, Rákóczi-ut 80.

Névjegyek, üdvözlőkártyák és egyéb nyomtatványok a legszébb kivitelben és legolcsóbban kaphatók a Délmagyarország könyvnyomdájában

Üzletáthelyezés folytán leszállított árak.

HOLTZER D.

női- és leányfelöltő áruháza Kelemen-utca 7. sz. a. (özv. Pollákné házába)

átthelyezte.